

Hållbarhetsrapport Linköpings kommun

Verksamhetsåret 2023

Diarienummer:

Datum:

Handläggare: Hållbarhetsenheten

Organisation: Kommunledningsförvaltningen

Innehåll

1. Inledning	4
1.1 Rapportens syfte och avgränsning	4
1.2 Läsanvisning	4
1.3 Kommunens organisation	5
1.4 Mål och inriktningar inom kommunen	5
2. Agenda 2030 och de globala målen	10
2.1 De globala målen för hållbar utveckling	10
2.2 Alla tre hållbarhetsaspekter hör samman	10
2.3 Nationellt framtagna indikatorer för Agenda 2030	11
3. Ekologisk hållbarhet	30
3.1 Hur arbetar Linköpings kommun med ekologisk hållbarhet?	30
3.2 Cirkulär resurshantering	31
3.3 Giftfri miljö	37
3.4 Grön och effektiv energi	38
3.5 Klimatsmart Linköping	40
3.6 Levande natur	43
3.7 Mobilitet och hållbara transporter	44
3.8 Klimatanpassning	48
4. Social hållbarhet	50
4.1 Hur arbetar Linköpings kommun med social hållbarhet?	52
4.3 Barnkonventionen	55
4.4 Delaktighet och inflytande	57
4.5 Folkhälsa och förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)	61
4.6 Hbtqi+	68
4.7 Jämställdhet	69
4.8 Levande landsbygd och en sammanhållen kommun	72
4.9 Nationella minoriteter	78
4.10 Samverkan med civilsamhället	79
5. Ekonomisk hållbarhet	81
5.1 Hur arbetar Linköpings kommun med ekonomisk hållbarhet?	82
5.2 Grönt ramverk	83
5.3 Upphandling	84

1. Inledning

1.1 Rapportens syfte och avgränsning

Rapporten syftar till att ge ökad kunskap om tillstånd och utveckling inom hållbarhetsområdet, samt en överblick över ett urval av kommunkoncernens insatser i Linköpings kommun. Redovisningen sker utifrån Agenda 2030 och de globala målen samt kommunens verksamhetsområden inom social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Rapporten omfattar verksamhet under året 2023.

Uppföljningen görs med utgångspunkt i:

1. De kommunala nämndernas verksamhetsberättelser och uppföljning av verksamhetsplaner för 2023.
2. De sju kommunala bolagens verksamhetsberättelser, samt de fyra största bolagens hållbarhetsredovisningar, avseende 2023.
3. Kommunövergripande uppföljningar som samordnats av hållbarhetsenheten, i form av till exempel:
 - Rapport över Linköpings kommuns samverkan med idéburen sektor
4. Övrigt urval av relevant statistik och indikatorer.

Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild över arbetet i nämnder och bolag. För mer detaljerad information hänvisas till respektive nämnds/bolags verksamhetsberättelse. I rapporten beskrivs främst ett urval av kommunens styrdokument som är relevanta inom respektive tematiskt område. Övergripande lagstiftning och regleringar som också styr arbetet, tas inte upp i någon större omfattning.

1.2 Läsanvisning

Informationen i rapporten redovisas i tematiska områden. Redovisningen inom respektive område struktureras utifrån en modell i "Göra jämlikt är att göra skillnad", som är SKR:s vägledning för jämlik ledning och styrning. SKR:s modell utgår ifrån jämlikhet mellan människor med olika förutsättningar, men i denna rapport har vi applicerat modellen även inom ekologisk hållbarhet.

Det innebär att informationen sorteras i tre kategorier:

- Strukturnivå handlar om strukturella förutsättningar och ramverk i form av policys och värderingar
- Processnivå handlar om det arbete som sker för att utveckla verksamheten och genomföra specifika insatser för jämlikhet
- Resultatnivå handlar om hur situationen ser ut vad gäller jämlikhet, både direkt kopplat till verksamheterna (brukarperspektiv) respektive samhället (invånarperspektiv).

I rapporten har vi översatt detta till de tre rubrikerna:

- Hur styrs arbetet?
- Exempel på insatser som genomförts inom koncernen
- Vad har arbetet bidragit till?

1.3 Kommunens organisation

Kommunen har ansvar för många viktiga samhällsfunktioner. En del uppgifter måste kommunerna göra, andra är frivilliga. Kommunerna styrs av politiker som valts direkt av medborgarna. Vid sidan av den politiska organisationen finns en tjänstepersonsorganisation som ser till att besluten genomförs.

Kommunfullmäktige består av förtroendevalda som beslutar om vilka nämnder som ska finnas och väljer ledamöter. Varje nämnd ansvarar för ett visst område. Alla frågor som kommer till fullmäktige förbereds i någon av nämnderna. I mindre frågor kan nämnderna besluta direkt. Till nämndernas hjälp finns tjänstepersonsorganisationen som är uppdelad i olika förvaltningar och som stödjer olika nämnder.

Kommunens verksamhet styrs av kommunallagen, men även av andra lagar som socialtjänstlagen, skollagen och plan- och bygglagen med flera. Linköpings kommun driver viss verksamhet i bolagsform, både i kommunalägda bolag och delägda bolag.

1.4 Mål och inriktningar inom kommunen

Inom kommunen finns ett antal målområden med kommunövergripande mål som styr arbetet, tillsammans med strategiska utvecklingsuppdrag i budget. Kopplingen mellan (dåvarande) kommunövergripande mål och de verksamhetsområden som ingår i rapporten, framgår i inledningen av respektive områdesavsnitt. Där anges även eventuella strategiska utvecklingsuppdrag med koppling till området. Beskrivningen i avsnittet nedan utgår från de kommunövergripande mål som gällde under verksamhetsåret 2023.

1.4.1 Kommunövergripande mål

1.4.1.1 Målområde Samhälle

Området beskriver vad kommunen ska uppnå för att utveckla närmiljön och Linköping som plats.

Ökad trygghet, säkerhet och minskad segregation

I Linköping är det tryggt att bo, leva och verka i hela kommunen. Segregationen motverkas då den är grogrunden till mycket av kriminaliteten. Genom brottsförebyggande och brottsbekämpande insatser är Linköping en trygg kommun. Arbetet med att motverka segregation, skapa goda livschanser och ökad trygghet görs tillsammans med andra organisationer och civilsamhället. FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030 är fortsatt vägledande i kommunens hållbarhetsarbete. Kommunen arbetar aktivt för ett jämställt och jämlikt samhälle.

Kommunens arbete med att skapa trygghet, höjd beredskap och ökad motståndskraft i ett skärpt säkerhetspolitiskt läge ges hög prioritet. I återuppbyggandet av totalförsvaret är Linköpings kommun en aktiv part. Linköpings kommun tar ansvar för att säkra ett starkt civilt försvar.

En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet

Linköping tar täten i miljö- och klimatarbetet som bygger på samsyn och långsiktighet. Därför är det självklart att Linköpings kommun står bakom Agenda 2030 och de globala målen för att uppnå social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Linköpings kommun är positiv till ny teknik och prioriterar miljö- och klimatarbetet med målet att Linköping ska nå nettonoll växthusgasutsläpp 2045. Linköpings kommun värnar äganderätten och skogens betydelse för landsbygden och miljö- och klimatarbetet. Linköping har fantastisk natur med högt egenvärde som alla får ta del av.

Ett växande Linköping med ett starkt näringsliv och fler i jobb

Linköpings ekonomiska utveckling är beroende av ett livskraftigt och mångfasetterat näringsliv och ett gott företagsklimat. Med välmående och framgångsrika företag har Linköping lägre arbetslöshet, högre tillväxt och bättre förutsättningar att finansiera välfärdstjänster. Det är enkelt att starta, driva och utveckla företag i Linköping, både i staden och på landsbygden. Företagens situation underlättas genom effektiva och förutsägbara regler. Näringslivets livskraft ökar genom goda kommunikationer med flyg, järnväg och bil med Linköping City Airport som en viktig regional funktion. Linköping är den ekonomiska motorn i en växande region. Alla tar ansvar för varandra i en kommun som växer på ett socialt hållbart sätt. Linköpings utveckling utgår från helheten när nya stadsdelar planeras. Omställningen till ett hållbart samhälle står i fokus när trafiksystemet utvecklas med samtliga trafikslag som viktiga delar. Stad och land är lika högt prioriterade. Linköpings kommun skapar förutsättningar för en hög och jämn byggtakt där fler får möjlighet att förverkliga drömmen om ett eget boende.

Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv

När Linköping växer och utvecklas ges kulturen, fritiden och idrotten utrymme i planeringen av nya och växande områden. Kultur-, fritids- och idrottslivet ger möjlighet till en aktiv och meningsfull fritid, god hälsa, upplevelser och gemenskap. Det kommunala stödet till kultur stimulerar skapande och utövande som är tillgängligt för alla. Alla barn och ungdomar i Linköping ges likvärdiga förutsättningar att utöva sin idrott. Anläggningar för spontanidrott är tillgängliga, säkra och trygga miljöer.

1.4.1.2 Målområde Medborgare

Området beskriver vad kommunen ska uppnå i tjänster och service för att tillgodose medborgarnas behov och förväntningar.

Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

I Linköping ges snabb, tillgänglig och korrekt service genom digitala lösningar. Vård- och omsorgstjänster ges utifrån en helhetssyn på den enskilde. Alla Linköpingsbor kan åldras med värdighet där kommunen tillgodoser dem med störst behov. I Linköping finns många alternativ som individen själv väljer mellan. Det civila samhället är en naturlig samarbetspartner i att skapa fler kontaktytor och ge ett bättre stöd till individen med fokus på närhet och gemenskap. Kommunens välfärdstjänster kännetecknas av trygghet, värdighet och delaktighet oavsett utförare.

Stark gemenskap och människor i arbete

I Linköping går människor från bidragsberoende och utanförskap in i arbete och gemenskap genom stöd och med tydliga krav på individen. Jobb och välfärd prioriteras framför bidrag för en långsiktigt hållbar utveckling. I Linköping söks alltid den kortaste vägen till att kunna försörja sig själv och därmed den snabbaste vägen till integrationen för nyanlända. Linköpings kommun är, tillsammans med Arbetsförmedlingen och företag, en aktiv part i arbetet med bra utbildningsinsatser, anställningar med anställningsstöd genom arbetsförmedlingen, serviceyrken och praktikplatser riktade till långtidsarbetslösa med försörjningsstöd för ett vuxenliv i arbete. Utifrån sin förmåga är alla människor delaktiga i arbetslivet och tar ansvar för sin försörjning.

Skolor med studiero där fler klarar kunskapsmålen

Linköping är den bästa kommunen för barn och unga att växa upp i. Alla elever har en bra skola där eleven möts av höga förväntningar, en trygg och lugn miljö samt får rätt hjälpmedel för att nå sin fulla potential. Kunniga och engagerade lärare arbetar i Linköpings skolor eftersom kommunen ligger i framkant inom skolutveckling. Mindre barngrupper med fokus på varje barns behov prioriteras högt.

1.4.1.3 Målområde Ekonomi

Området beskriver vad kommunen ska uppnå för en stabil och god ekonomi.

Kostnadseffektiv verksamhet

Linköpings kommuns verksamhet såväl inom kommunen som hos privata utförare är kostnadseffektiv och möter i hög utsträckning målgruppens behov. Kommunens verksamheter utvecklas ständigt genom prioriteringar, effektiviseringar och förnyelse för att säkerställa fortsatt kostnadseffektivitet.

Hållbar ekonomi för att värna kärnverksamheten

Linköpings kommun präglas av ansvarstagande i såväl goda som sämre tider, det är god ordning och reda på ekonomin. Det finns ett tydligt fokus på kärnverksamheten och ett långsiktigt tänkande där intäkter och kostnader är i balans över åren. Det möjliggör satsningar för att stärka och utveckla välfärdens kärnverksamheter. Kommunkoncernen har en stabil ekonomi och långsiktig tillväxt i balans så att framtida kommuninvånare kan räkna med god kvalitet på kommunal verksamhet, service och anläggningar. Investeringar i kommunens kärnverksamheter prioriteras för framtiden utan ökat skattetryck.

1.4.1.4 Målområde verksamhet

Området beskriver hur arbetsprocesser och organisationer ska utvecklas för att uppnå goda resultat.

Effektiv organisation med goda resultat

I Linköpings kommun bedrivs verksamhet av god kvalitet med Linköpingsborna i centrum. Sambandet mellan resurser, prestationer, resultat och effekter är centralt i planering, uppföljning och utvecklingsarbete. Med en öppen och tillåtande attityd för nya lösningar arbetar kommunen aktivt för att utnyttja digitaliseringens möjligheter. Detta för att effektivisera verksamheten och skapa bättre tjänster för kommunens invånare. Individuer, föreningar och företag bidrar till att driva Linköping framåt och ska därför ges goda villkor för att delta i utformning och leverans av välfärdstjänster.

Hållbar verksamhetsutveckling

I Linköpings kommun gynnar all verksamhetsutveckling en hållbar utveckling. De globala målen är ledstjärnor i arbetet där arbetet med minskad användning och utfasning av farliga ämnen är ett prioriterat område. Det bedrivs ett kontinuerligt jämställdhets- och mångfaldsarbete för att säkerställa eller utveckla kvaliteten i verksamheterna.

1.4.1.5 Målområde Medarbetare

Området beskriver hur medarbetarnas resurser ska tillvaratas och utvecklas.

Attraktiv arbetsgivare

I Linköpings kommun känner varje medarbetare arbetsglädje och stolthet, har inflytande och delaktighet. Arbetsmiljön är god och ger varje medarbetare möjlighet att utvecklas. Kommunens arbetsplatser präglas av jämställdhet, mångfald, öppenhet och goda arbetsvillkor. Med en bra arbetsmiljö där medarbetarna trivs skapas ambassadörer som gärna rekommenderar sin arbetsplats till andra. Språkkrav och utbildning för medarbetare med otillräckliga språkkunskaper ger högre kvalitet i välfärden. Serviceyrken inom skola och

omsorg stärker förutsättningarna för att utveckla kvalitet i välfärdstjänsterna genom att befintlig personal avlastas och frigörs för att driva utveckling.

Hållbar kompetensförsörjning

Linköpings kommun arbetar systematiskt med att attrahera, introducera, utveckla och behålla medarbetare för att säkra kompetensförsörjningen. Genom att organisera arbetet på nya sätt, använda digital teknik och hitta vägar för ett livslångt lärande skapas förutsättningar för att säkra resurser till den kommunala verksamheten. Nya metoder för att attrahera, utveckla och behålla kompetens i kommunen utvecklas för att möta framtidens behov av kompetens.

1.4.2 Strategiska utvecklingsuppdrag

Ett urval av de mest relevanta kommungemensamma strategiska utvecklingsuppdragen i budget för 2023:

- Samtliga nämnder ska fortsätta arbetet med kommunens totalförsvarsplanering och kommunens krigsorganisation.
- Samtliga nämnder ska inom ramen för sitt basuppdrag vidta åtgärder och intensifiera arbetet för att minska och motverka segregation samt bidra till samordningen av kommunens insatser avseende segregation och trygghetsskapande åtgärder.
- Samtliga nämnder ska vidta och genomföra åtgärder i enlighet med arbetsmarknadsprogrammet med handlingsplan.
- Samtliga nämnder ska i enlighet med de politiska styrdokumenterna prioritera, avsätta resurser och genomföra åtgärder inom ekologisk hållbarhet.
- Samtliga nämnder ska vidta och genomföra åtgärder i enlighet med näringslivsprogrammet fokusområden.
- Samtliga nämnder ska prioritera avtalsuppföljning utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv för att förebygga välfärdsbrottslighet samt fusk och oegentligheter.
- Samtliga nämnder ska i sin planering inarbeta åtgärder utifrån OBS-rapport och resultatjämförelser med andra kommuner.
- Samtliga nämnder ska öka användandet av digitaliseringens möjligheter för förbättrad service till medborgare samt fortsatt verksamhetsutveckling och effektivisering.
- Samtliga nämnder ska vidta åtgärder för att stärka chefers förutsättningar.
- Samtliga nämnder ska vidta åtgärder för att minska personalomsättningen.
- Samtliga nämnder ska vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaro.

- Samtliga nämnder får uppdraget att inhämta medarbetarnas perspektiv på sina arbetsmiljöer, utifrån målsättningen att minska sjuktal och utveckla arbetsmiljöerna i kommunen och med detta som grund komma med förslag på insatser som förbättrar arbetsmiljön. Uppdraget ska återrapporteras till kommunstyrelsen under 2023.

2. Agenda 2030 och de globala målen

Utgångspunkten för hållbarhetsarbetet i Linköpings kommun är att genom lokala insatser bidra både till en hållbar utveckling i kommunen och till att uppnå de globala målen och Agenda 2030. Kommunkoncernen arbetar för en ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar utveckling enligt definitionerna i kommunens hållbarhetspolicy.

2.1 De globala målen för hållbar utveckling

Hållbar utveckling handlar om att ta ansvar för kommande generationer, att överlämna en bättre värld till våra barn. År 2015 skrev 193 länder under FN-resolutionen "Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development". Agendan är en handlingsplan där länderna har förbundit sig att arbeta för att uppnå en miljömässig, socialt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Agendan är den plan som flest länder i världen har åtagit sig att genomföra.

Agendan innehåller 17 mål och 169 delmål och följer ett par principer; den är universell, målen är integrerade och ingen ska lämnas utanför. Agenda 2030 är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder antagit. Uppgiften är att klara fyra stora utmaningar till år 2030:

- avskaffa extrem fattigdom
- minska ojämlikheter och orättvisor i världen
- främja fred och rättvisa
- lösa klimatkrisen

2.2 Alla tre hållbarhetsaspekter hör samman

Alla hållbarhetsaspekter, ekologiskt, ekonomiskt och socialt, hör samman, kompletterar och är beroende av varandra. Att skydda miljön och respektera mänskliga rättigheter går hand i hand. En begränsad klimatpåverkan, friska ekosystem och biologisk mångfald är till exempel en förutsättning för att uppfylla flera mänskliga rättigheter såsom rätten till liv, god hälsa och rent vatten.

Att stärka människors rättigheter och livsvillkor på olika plan ger individer ökade möjligheter att utvecklas och vara delaktig i samhället utifrån sina förutsättningar, och att aktivt kunna bidra till bättre miljö och klimat. En hållbar ekonomi har goda möjligheter att främja och möjliggöra en positiv utveckling inom såväl ekologisk som social hållbarhet.

2.3 Nationellt framtagna indikatorer för Agenda 2030

I de sammanfattande tabellerna nedan framgår Linköpings resultat jämfört med samtliga kommuner i landet, avseende nationellt framtagna indikatorer för Agenda 2030:s globala mål. Tabellerna är hämtade från kommun- och landstingsdatabasen (Kolada), och visar den statistik som var tillgänglig där under våren 2024. För en del data finns eftersläpningar innan de kan publiceras i Kolada, varför det för en del indikatorer är 2022 års värden (eller tidigare) som är de senast tillgängliga, medan andra indikatorer visar värden för 2023.

I tabellerna används färgerna rött, gult och grönt för att visa hur ett resultat ligger jämfört med andra kommuner. För varje nyckeltal rangordnas alla kommuner efter sina resultat, och de bästa resultaten får grön färg, de sämsta får röd färg och de i mitten får gul färg. Saknas data på något nyckeltal visas det med grå färg.

Tänk på att färgsättningen visar om man har bra eller dåligt resultat jämfört med andra kommuner. Den talar inte om ifall resultaten är bra eller dåliga. Man kan ha sämre resultat jämfört med andra, vilket ger röd färg, trots att resultatet egentligen är bra, och vice versa.

Procentandel	Färg
Bästa 25 %	Grön
Mittersta 50 %	Gul
Sämsta 25 %	Röd
Ingen data	Grå

Källa: RKA, Kolada

2.3.1 Mål 1. Ingen fattigdom

Fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Fattigdom innebär bland annat brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Invånare 0-19 år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	20	19	20	19	
Invånare 20-64 år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	15	16	16	16	
Invånare 65+ år, med låg ekonomisk standard, andel (%)	13	11	14	12	
Verkställda vräkningar/ avhysningar som berör barn, antal barn/ 100 000 inv	4.3	7.3	10.3	13.2	11.9
Verkställda vräkningar som berör barn, antal barn	7	12	17	22	20

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen Totalt	2.08	2.20	2.24	2.14	
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen Kvinnor	2.20	2.27	2.33	2.26	
Vuxna biståndsmottagare (18+ år) med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen Män	1.96	2.12	2.15	2.02	

Andelen invånare 0-19 och 20-64 år med låg ekonomisk standard har legat konstant de senaste åren men är högre än i riket totalt samt i andra jämförbara kommuner. Andelen invånare 65+ år med låg ekonomisk standard har minskat under 2022 och ligger lägre än i riket totalt.

Verkställda vräkningar/ avhysningar som berör barn har ökat och antalet berörda barn är fler än i riket totalt.

Ekonomiskt bistånd erbjuds till personer som inte kan försörja sig på grund av sjukdom eller arbetslöshet och bedöms ge en skälig levnadsnivå. Att leva med ekonomiskt bistånd kan på sikt ge känslan av en oförmåga att leva ett självständigt liv, vilket kan ge effekter på hälsan. Trenden är att andelen vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd är oförändrat men ligger högre än i riket totalt. Den procentuella andelen vuxna biståndsmottagare är något högre för kvinnor än för män.

2.3.2 Mål 2. Ingen hunger

Målet avser att avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Invånare med övervikt eller fetma, andel (%) Totalt		44.9	46.3	47.4	
Invånare med övervikt eller fetma, andel (%) Kvinnor		39.3	40.8	42.6	
Invånare med övervikt eller fetma, andel (%) Män		50.1	51.3	52.0	
BMI lägre än 22 i särskilt boende, andel (%) Totalt	36.7	42.3	39.4	39.2	

Invånare med övervikt eller fetma innefattar invånare över 16 år som i Nationella folkhälsoenkäten har angett ett BMI på 25 eller högre. Andelen invånare som lever med övervikt eller fetma har ökat de senaste åren men ligger något lägre än rikssnittet. Andelen kvinnor med övervikt eller fetma är lägre än andelen män.

Andelen invånare i särskilt boende med ett BMI lägre än 22 ligger 2022 på samma nivå som året före och ligger på samma nivå som riksgenomsnittet.

2.3.3 Mål 3. Hälsa och välbefinnande

Målet avser att säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) Totalt		76.0	76.0	75.3	
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) Kvinnor		74.0	73.0	71.8	
Invånare med bra självskattat hälsotillstånd, andel (%) Män		78.0	78.0	78.6	
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%) Totalt		86.0	86.0	85.2	
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%) Kvinnor		85.0	85.0	83.0	
Invånare 16-84 år med gott psykiskt välbefinnande, andel (%) Män		87.0	87.0	87.3	
Medellivslängd kvinnor, år	85.2	85.2	85.2	85.2	85.3
Medellivslängd män, år	82.3	82.2	82.2	82.4	82.3
Invånare 16-84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%) Totalt		69.0	69.0	68.5	
Invånare 16-84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%) Kvinnor		68.0	68.0	67.2	
Invånare 16-84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka, andel (%) Män		69.0	70.0	69.7	
Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%) Totalt		54.0	56.0	56.5	
Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%) Kvinnor		50.0	52.0	53.5	
Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag, andel (%) Män		58.0	59.0	59.4	

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Invånare 16-84 år som är stillasittande 7-9 timmar per dag, andel (%) Totalt		26.3	27.0	26.8	
Invånare 16-84 år som är stillasittande 7-9 timmar per dag, andel (%) Kvinnor		25.6	26.8	27.1	
Invånare 16-84 år som är stillasittande 7-9 timmar per dag, andel (%) Män		27.0	27.2	26.6	
Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 10 timmar per dag, andel (%) Totalt		27.6	28.7	29.7	
Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 10 timmar per dag, andel (%) Kvinnor		23.8	25.1	26.4	
Invånare 16-84 år som är stillasittande mer än 10 timmar per dag, andel (%) Män		31.1	32.0	32.8	
Elever i åk 8: Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan till exempel skolsköterskan? Andel som svarat "Mycket lätt" eller "Ganska lätt", (%) Totalt				56.5	56.5
Elever i åk 8: Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan till exempel skolsköterskan? Andel som svarat "Mycket lätt" eller "Ganska lätt", (%) Kvinnor				52.0	52.0
Elever i åk 8: Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan till exempel skolsköterskan? Andel som svarat "Mycket lätt" eller "Ganska lätt", (%) Män				63.0	63.0
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år Totalt	28.6	52.8	25.2	27.0	
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år Kvinnor	25.1	22.5	21.6	22.9	
Deltagartillfällen i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år Män	31.9	28.8	28.6	30.8	
Sjukpenningtalet, dagar/registrerad försäkrad Totalt	7.9	7.9	8.0	8.5	8.6
Sjukpenningtalet, dagar/registrerad försäkrad Kvinnor	10.9	10.9	11.0	11.8	11.8
Sjukpenningtalet, dagar/registrerad försäkrad Män	5.1	5.2	5.2	5.4	5.7
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv Totalt	258.2	217.3	211.4	236.2	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv Kvinnor	319.7	270.7	266.8	296.4	
Antibiotikaförsäljning, recept/1000 inv Män	199.0	166.0	158.4	178.4	

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal vårdtillfällen/100 000 inv Totalt	2547	2568	2562	2515	
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal vårdtillfällen/100 000 inv Kvinnor	2922	2920	2893	2905	
Fallskador bland personer 65+, 3-årsm, antal vårdtillfällen/100 000 inv Män	2096	2146	2169	2054	

Andelen invånare med gott självskattat hälsotillstånd i Linköping är 75,3 procent för alla invånare vilket är högre än riket. Det är fler män än kvinnor som anser sig ha ett bra självskattat hälsotillstånd. Det självskattade hälsotillståndet har legat stabilt för män under de år det mätts men har minskat för kvinnor. Vuxna invånare med ett gott psykiskt välbefinnande är 85,2 procent, vilket är lägre än för riket totalt. Andelen kvinnor med gott psykiskt välbefinnande har minskat något år 2022.

Medellivslängden i Sverige är konstant för kvinnor men ökar något för män. Kvinnor lever längre än män. År 2022 var medellivslängden för kvinnor i Sverige 85,2 år och män 82,4 år. Linköpings kommun ligger över rikssnittet där medellivslängden för kvinnor år 2022 är 84,6 år och 81,0 år för män.

Andelen invånare 16-84 år som är fysiskt aktiva minst 150 minuter per vecka har legat konstant de senaste åren och ligger högre än riket totalt. Andelen är något högre för män än för kvinnor. Andelen invånare 16- 84 år som är stillasittande mer än 7 timmar per dag ligger högre än riket totalt och större andel män än kvinnor anger att de är stillasittande mer än 7 timmar per dag. Andelen som anger att de är stillasittande 7-9 timmar per dag är 26,8 procent och de som anger att de är stillasittande mer än 10 timmar per dag är 29,7 procent. Båda dessa siffror är högre än rikssnittet. Andelen som anger att de är stillasittande mer än 10 timmar per dag är högre för män än för kvinnor och har ökat de senaste tre åren.

Antal elever i årskurs 8 som har svarat "Mycket lätt" eller "Ganska lätt" på frågan om "Hur lätt eller svårt är det att få hjälp av elevhälsan till exempel skolsköterskan?" är i Linköpings kommun 56,5 procent vilket är liknande resultat som i riket totalt samt i kommuner av samma storlek. Det är fler män än kvinnor som anger att det är "Mycket lätt" eller "Ganska lätt" att komma i kontakt med elevhälsan.

Deltagartillfällen i idrottsföreningar för invånare 7-20 år ligger högre än riket och är högre för män än för kvinnor.

Antalet utbetalda dagar med sjukpenning eller rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16-64 år exclusive försäkrade med hel sjukersättning eller aktivitetsersättning ligger i Linköpings kommun på samma nivå som i riket och är högre för kvinnor än för män.

Antibiotikaförsäljningen har minskat under flera år men ökade 2022 både för kvinnor och för män. En överdriven antibiotikaanvändning kan påverka hälsan negativt och på sikt bidra till antibiotikaresistens. Användning av antibiotika är även ett miljöproblem eftersom antibiotikarester via avloppet kan hamna i vattendrag och påverka det marina djurlivet.

Antalet fallskador är lägre i Linköping jämfört med riket i stort, vilket kan vara ett resultat av mångårigt arbete med fallprevention inom kommunen. Antalet fallskador bland kvinnor är mer än trettio procent högre än bland män.

2.3.4 Mål 4. God utbildning för alla

Målet avser att säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Barn 1-5 år inskrivna i förskola, andel (%) Totalt	85.7	85.8	86.5	86.5	
Elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%) Totalt	75			71	66
Elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%) Kvinnor	82			76	70
Elever i åk 3 som klarat alla delar av nationella proven för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, hemkommun, andel (%) Män	67			66	61
Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%) Totalt				81.0	81.0
Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%) Kvinnor				78.0	78.0
Elever i åk 8: Känner du dig trygg i skolan? Andel som svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del", (%) Män				85.0	85.0
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) Totalt	83.5	84.3	85.0	84.7	86.3
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) Kvinnor	84.7	86.3	85.6	85.4	86.4
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun, andel (%) Män	82.4	82.6	84.5	84.1	86.2

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%) Totalt	73.3	74.4	75.9	77.1	75.2
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%) Kvinnor	77.0	75.5	80.3	79.8	75.5
Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%) Män	69.7	73.5	71.7	74.8	75.0
Personer i kommunens aktivitetsansvar, andel (%) av inv 16-20 år Totalt	18.8	11.8	14.3	12.2	9.9
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%) Totalt	81.1	85.0	85.1		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%) Kvinnor	82.2	86.0	89.0		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, hemkommun, andel (%) Män	80.2	83.9	81.4		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, yrkesprogram hemkommun, andel (%) Totalt	71.9	76.3	75.8		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, yrkesprogram hemkommun, andel (%) Kvinnor	71.3	75.9	77.8		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, yrkesprogram hemkommun, andel (%) Män	72.2	76.5	74.2		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, högskoleförberedande program hemkommun, andel (%) Totalt	84.6	87.9	88.5		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, högskoleförberedande program hemkommun, andel (%) Kvinnor	85.5	88.8	92.4		
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, högskoleförberedande program hemkommun, andel (%) Män	83.7	87.0	84.4		

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) Totalt	54.4	55.0	55.4	56.3	
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) Kvinnor	57.6	58.4	59.0	59.9	
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%) Män	51.5	52.0	52.1	52.9	
Kursdeltagare i komvux som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året (%) Totalt		70.8	58.7	47.8	
Kursdeltagare i komvux som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året (%) Kvinnor		74.1	62.0	51.1	
Kursdeltagare i komvux som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året (%) Män		64.4	51.8	41.2	

Andelen barn 1-5 år inskrivna i förskola i kommunen oavsett regi har legat konstant de senaste åren och ligger på samma nivå som i riket och i jämförbara kommuner.

Andelen elever i årskurs 3 som klarat alla delar av de nationella proven i svenska och svenska som andra språk har minskat de senaste åren och ligger 2022 på 66 procent vilket är lägre än rikssnittet. Både andelen pojkar och flickor med godkända nationella prov har minskat men andelen pojkar med godkända resultat är lägre än andelen flickor.

Andelen elever i årskurs 8 som har svarat "Helt och hållet" eller "Till stor del" på frågan "Känner du dig trygg i skolan?" i Skolinspektionens elevenkät för årskurs 8 är 81 procent. Fler pojkar än flickor har svarat att de känner sig trygga.

Andelen elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram har ökat de senaste åren och är 2023 86.3 procent. Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år ligger 2023 på 75.2 procent med väldigt små skillnader mellan kvinnor och män. Jämfört med riket är andelen kvinnor densamma men andelen män i Linköpings kommun med gymnasieexamen inom 4 år är högre än rikssnittet.

Personer i kommunens aktivitetsansvar, det vill säga invånare 16-20 år som inte studerar i gymnasieskola eller annan motsvarande utbildning, har sjunkit de senaste åren och ligger idag på 9.9 procent vilket är lägre än riket totalt och lägre än jämförbara kommuner.

Andelen ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning har ökat de senaste två åren. Andelen kvinnor är högre än andelen män.

Andelen invånare med eftergymnasial utbildning har ökat den senaste femårsperioden och är högre i Linköping jämfört med riket i stort. Det senare är naturligt med tanke på att Linköpings universitet finns i kommunen. Andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning är 59,9 procent år 2022 och motsvarande andel för män 52,9 procent.

Kursdeltagare i komvux som har avslutat med godkända betyg har minskat för både kvinnor och män och ligger 2022 på 47.8 procent.

2.3.5 Mål 5. Jämställdhet

Målet avser att uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%) Totalt	67	68	69	71	
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%) Kvinnor	63	65	65	68	
Heltidsarbetande månadsavlönade, kommun, andel (%) Män	80	80	80	81	
Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%) Totalt	31.6	32.2	31.6	32.2	32.0
Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%) Totalt	40.5	40.1	41.1	39.4	38.8
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)	78.5	79.7	80.2	80.5	
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst 65+ år, andel (%)	76.1	76.1	74.7	71.1	
Kvinnor på ordförandeposter i kommunen, andel (%)	33.3	33.3	33.3		

Andelen heltidsarbetande månadsavlönade har den senaste femårsperioden ökat med ungefär en procentenhet per år. Linköpings kommun har en lägre andel jämfört med både riket och jämförbara kommuner. Andelen heltidsarbetande kvinnor har den senaste perioden ökat från 63 procent år 2019 till 68 procent år 2022. För män har andelen ökat från 80 procent år 2019 till 81 procent år 2022.

I Linköpings kommun togs 32,0 procent av alla föräldrapenningdagar år 2023 ut av män. Andelen av dagarna som män tar ut har legat konstant de senaste fem åren. Denna trend uppvisar riket såväl som jämförbara kommuner. Andelen VAB-dagar som tas ut av män i Linköping, har de senaste åren sjunkit något.

Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst uppgår till 80,5 procent år 2022. Linköpings kommun ligger lägre sett till rikssnittet (81,6 procent) och

jämförbara kommuner (81,7 procent). Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst 65+ år ligger 2022 på 71.1 procent vilket är lägre än riket totalt och är en minskning från tidigare år.

Andelen kvinnor på ordförandeposter i kommunen är 33.3 procent vilket är lägre än i riket totalt och lägre än i jämförbara kommuner. Andelen har legat på samma nivå under de senaste åren.

2.3.6 Mål 6. Rent vatten och sanitet

Målet avser att säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Vattentäkter med vattenskyddsområde, andel (%) Totalt	100	100	100		
Sjöar med god ekologisk status, andel (%) Totalt	33.3	33.3	33.3	33.3	
Vattendrag med god ekologisk status, andel (%) Totalt	5.0	5.0	5.0	4.5	
Grundvattenförekomster med god kemisk och kvantitativ status, andel (%) Totalt	87.5	87.5	87.5	88.2	

Samtliga kommunens aktiva och reservvattentäkter ingår i vattenskyddsområden.

Andel sjöar i Linköpings kommun med god ekologisk status har de senaste åren legat på 33.3 procent vilket är lägre än riket totalt (53.4 procent). En sjö med koppling till flera kommuner eller län ingår i beräkningen för varje kommun eller län den har koppling till. Andelen vattendrag med god ekologisk status är 4.5 procent. Motsvarande andel för riket totalt är 35.3 procent.

Andelen av Linköpings grundvattenförekomster som har god kemisk och kvantitativ status uppgår till 88.2 procent år 2022. Det är i linje med kommuner av jämförbar storlek, men lägre än riket i stort. Andelen sjöar och vattendrag med god ekologisk status är konstant.

2.3.7 Mål 7. Hållbar energi för alla

Målet avser att säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Elavbrott, genomsnittlig avbrottsstid per kund (SAIDI), minuter/kund	44	44	33	49	
Fjärrvärmeproduktion av förnybara energikällor inom det geografiska området, andel (%)	56.6	62.9	65.1	66.1	
Slutanvändning av energi totalt inom det geografiska området, MWh/inv Totalt	23		22	21	
Slutanvändning av energi inom det geografiska området, GWh	3800		3565	3433	

Linköpings kommun har i förhållande till riket få avbrottsminuter vid elavbrott. Under 2022 låg rikssnittet på 95 minuter per kund, medan det i Linköping låg på 49 minuter per kund. Detta ligger i linje med jämförbara kommuner.

Linköping har sedan länge ett väl utbyggt fjärrvärmenät i kommunen och använder avfall från andra kommuner och andra länder för kraftvärmeproduktion. Det innebär också att kommunen har en högre slutanvändning av fjärrvärme sett till storleksmässigt jämförbara kommuner. Andelen förnybara energikällor för fjärrvärmeproduktion tenderar också att vara jämförelsevis låg eftersom avfallet som omhändertas till viss del innehåller fossila delar, främst i form av plast. För klimatet är detta dock bättre ur ett systemperspektiv då avfallet undviks att läggas på deponi.

Linköping har få stora elintensiva industrier vilket tillsammans med att en stor andel av hushållen har fjärrvärme istället för mer el-intensiv uppvärmning av sina bostäder, ger avtryck i slutanvändningen av total energi såväl som i total el inom kommunen. Slutanvändningen av el ligger lägre än för kommuner av jämförbar storlek såväl som för riket.

2.3.8 Mål 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Målet avser att verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Bruttoregionalprodukt, kommun (BRP), 1000 kr/inv	563	565	601		
Sysselsatta invånare 20-65 år, andel (%) Totalt		75.4	76.4	77.2	
Sysselsatta invånare 20-65 år, andel (%) Kvinnor		74.8	75.8	76.5	
Sysselsatta invånare 20-65 år, andel (%) Män		75.9	77.0	77.8	
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) Totalt	4.4	4.2	4.2		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) Kvinnor	4.2	4.0	3.7		
Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%) Män	4.6	4.3	4.7		
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef. Totalt	3.2	3.6	3.9	3.4	3.1
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef. Kvinnor	3.0	3.3	3.7	3.4	3.3
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, årsmedelvärde, andel (%) av bef. Män	3.4	3.9	4.1	3.3	3.0
Arbetsolyckor, antal/1000 sysselsatta, Totalt	7	7	7		
Arbetsolyckor, antal/1000 sysselsatta, Kvinnor	6	7	7		
Arbetsolyckor, antal/1000 sysselsatta, Män	8	7	7		

Linköpings kommuns bruttoregionalprodukt (BRP) ökar och uppgick 2021 till 601100 kronor per invånare vilket är större än både riket, 524 900 kronor per invånare, och jämförbara kommuner, 512 300 kronor per invånare.

Sysselsatta invånare 20-65 år i kommunen avser folkbokförda personer i kommunen med löneinkomst av anställning under november månad, och personer med inkomst av aktiv näringsverksamhet. Andelen sysselsatta invånare 20-65 år var 2022 77.2 procent vilket är en ökning sedan tidigare år men lägre än riket totalt. Både andelen sysselsatta män och kvinnor har ökat.

Invånare 16-24 år som varken arbetar eller studerar inkluderar personer 16-24 år som under kalenderåret inte haft inkomster som överskridit ett basbelopp, inte haft studiemedel, varit utbildningsregistrerade eller studerat vid SFI mer än 60 timmar. Dessa uppgick 2021 till 4.2 procent. Andelen långtidsarbetslösa låg 2023 på 3.1 procent vilket är lägre jämfört med riket i stort samt för storleksmässigt jämförbara kommuner (4,8 procent). Andelen långtidsarbetslösa män och kvinnor är liknande. Andelen långtidsarbetslösa män har minskat sedan 2021. Även bland kvinnor har långtidsarbetslösheten minskat.

Antalet arbetsplatsolyckor har legat konstant de senaste åren.

2.3.9 Mål 9. Hållbar industri, innovationer och infrastruktur

Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Tillgång till fast bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)	92.6	95.3	96.3	98.6	
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, Index	74	78	78	77	
Befolkning i kollektivtrafikhärläge, andel (%) Totalt	89.3	88.6	88.4		
Befolkning i kollektivtrafikhärläge, andel (%) Kvinnor	89.5	88.7	88.5		
Befolkning i kollektivtrafikhärläge, andel (%) Män	89.2	88.5	88.3		
Elbilsaddpunkter, totalt antal					546

Andelen hushåll inom Linköpings kommun med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s har ökat från 92.6 procent år 2019 till 98,6 procent år 2022.

Linköping förbättrade sitt resultat gällande företagsklimat, från 74 år 2019 till 77 år 2022.

Andelen av befolkning i kollektivtrafikhärläge uppgår till 88.4 procent år 2021. Sett till befolkningen inom tätort är andelen 95,1 procent och för befolkningen utanför tätort uppgår andelen till 27,4 procent. Såväl inom tätort som utanför är andelen som bor i kollektivtrafikhärläge högre än för riket i stort såväl som för jämförbara kommuner. Det är inte någon nämnvärd skillnad mellan kvinnor och män.

2.3.10 Mål 10. Minskad ojämlikhet

Målet avser att minska ojämlikheten inom och mellan länder.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Förvärvsarbetande eller studerande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar) 20-64 år, andel (%)	66.3	56.1	67.9	71.2	
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%) Totalt			81		
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%) Kvinnor			80		
Brukarbedömning daglig verksamhet LSS - Brukaren får bestämma om saker som är viktiga, andel (%) Män			83		
Valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval, andel (%)	64.3	64.3	64.3	52.9	52.9
Utrikes födda bland förtroendevalda kommunpolitiker, andel (%) Totalt	14.1	14.1	14.1		
Utrikes födda bland förtroendevalda kommunpolitiker, andel (%) Kvinnor	14.9	14.9	14.9		
Utrikes födda bland förtroendevalda kommunpolitiker, andel (%) Män	13.5	13.5	13.5		

Med skyddsbehövande och deras anhöriga avses personer som sökt asyl och fått uppehållstillstånd, deras anhöriga samt kvotflyktingar. Personerna kan ha bott i Sverige både kortare och längre tid. I Linköping ökade andelen förvärvsarbetande skyddsbehövande och anhöriga (flyktingar), från 66.3 procent 2019 till 71.2 procent 2022. Andelen är lägre i Linköping jämfört med riket i stort (74.1 procent) samt kommuner av jämförbar storlek (75.2 procent).

Brukarbedömning daglig verksamhet LSS avser den andel personer i daglig verksamhet LSS som har svarat Ja på frågan Får du bestämma om saker som är viktiga? 81 procent av brukarna har svarat Ja på frågan. Något större andel män än kvinnor har svarat Ja.

Andel valdistrikt med lägst valdeltagande i senaste kommunalval beräknas utifrån antal avgivna röster i senaste kommunalvalet (giltiga och ogiltiga). Andelen för Linköpings kommun är 52.9 procent vilket är högre än riket totalt. Andelen utrikes födda förtroendevalda kommunpolitiker var i Linköpings kommun 14.1 procent vilket är högre än riket totalt. Det var liknande andel för män och kvinnor.

2.3.11 Mål 11. Hållbara städer och samhällen

Målet avser att göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Befolkningsförändring i antal invånare under senaste femårsperioden, andel (%) Totalt	7.4	7.6	6.2	5.1	4.0
Befolkningsförändring i antal invånare under senaste femårsperioden, andel (%) Kvinnor	6.6	6.7	5.6	5.0	4.1
Befolkningsförändring i antal invånare under senaste femårsperioden, andel (%) Män	8.1	8.5	6.9	5.3	3.9
Demografisk försörjningskvot Totalt	0.67	0.67	0.68	0.68	0.68
Demografisk försörjningskvot Kvinnor	0.72	0.72	0.72	0.72	0.72
Demografisk försörjningskvot Män	0.63	0.64	0.64	0.64	0.64
Nyttillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge, andel (%)	84.8	91.0	92.2		
Cykelväg i kommunen, total, meter/inv	3.2	3.3	3.3	3.3	3.4
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, ton	1565	1484	1436		
Utsläpp till luft av PM2.5 (partiklar <2.5 mikrom), ton	139	129	124		
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%) Totalt		29	31	33	
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%) Kvinnor		49	50	51	
Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%) Män		12	13	15	
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) Totalt	13.0	12.1	11.6	11.4	
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) Kvinnor	12.3	11.5	11.0	10.9	
Trångboddhet i flerbostadshus, enligt norm 2, andel (%) Män	12.3	11.5	11.0	10.9	
Utsläpp till luft av kväveoxider (NOx), totalt, kg/inv Totalt	9.6	9.0			

Befolkningsförändring i antal invånare under senaste femårsperioden beräknas genom antal invånare totalt 31/12 år T minus antal invånare totalt 31/12 år T-5, dividerat med antal invånare totalt år T-5. Multipliceras med 100 för procent. Befolkningsförändringen har minskat för varje år sedan 2021. Denna trend kan även ses i riket totalt.

En del inom hållbara städer och samhällen är den demografiska försörjningskvoten. Andelen av befolkningen som är i yrkesverksam ålder påverkar den ekonomiska utvecklingen. Det gör det viktigt för välfärden att det inte är för få som arbetar i förhållande till de som inte arbetar. I jämförelse med såväl riket som jämnstora kommuner har Linköping en lägre försörjningskvot, vilket är positivt. Försörjningskvoten har legat stabilt de senaste åren.

Andelen nytillkomna bostäder i kollektivtrafiknära läge var 2021 92.2 procent vilket är en liknande andel som i riket totalt. Total cykelväg i kommunen både kommunal, statlig och enskild har legat konstant de senaste åren och är 3.4 meter per invånare.

Utsläpp till luft av kväveoxider har minskat de senaste åren och uppgår 2021 totalt till 1436 ton. Totala emissioner av partiklar (PM2,5) avseende utsläppet från samtliga sektorer inom det geografiska området har också minskat under de senaste åren och uppgår 2021 till 124 ton.

Invånare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam är den andel invånare som uppgivit att de ofta eller ibland avstår från att gå ut ensam av rädsla för att bli överfallen, rånad eller på annat sätt ofredad. Andelen har ökat de senaste åren och andelen kvinnor (51 procent) som avstår att gå ut ensamma är större än andelen män (15 procent). Liknande siffror syns för riket totalt.

Trångboddhet i flerbostadshus är ett resultat av bostadsbrist och omfattar år 2022 11,4 procent av Linköpings invånare. Det är en minskning jämfört med 13,0 procent år 2019. Linköpings kommun har en lägre trångboddhet i flerbostadshus jämfört med både riket och jämförbara kommuner.

2.3.12 Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

Målet avser att säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Insamlat kommunalt avfall totalt, kg/invånare (justerat) Totalt	437	462	448	392	
Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, andel (%) Totalt	36	36	37	39	
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%) Totalt	31	31		33	

Den insamlade mängden kommunalt avfall, per person har minskat under 2022 och ligger på en lägre nivå än riket totalt. Andelen hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling har ökat den senaste femårsperioden.

Andelen ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet har ökat under 2022 och ligger på 33 procent.

2.3.13 Mål 13. Bekämpa klimatförändringarna

Målet avser att vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv/inv. Totalt	4.20	4.05	4.14		
Utsläpp till luft av växthusgaser totalt, ton CO2-ekv Totalt	686,314	669,019	686,024		
Fossiloberoende personbilar, andel av totalt antal bilar i det geografiska området (%) Totalt		13.4	17.6	21.2	
Fossiloberoende fordon i kommunorganisationen, andel (%) Totalt		72.0	80.7	85.2	
Genomsnittlig körsträcka med personbil, mil/inv Totalt	567	522	522	532	

Utsläpp till luft av växthusgaser totalt avser utsläpp av växthusgaser inom det geografiska området delat med invånare i ton CO2-ekvivalenter. Växthusgaser totalt är det totala utsläppet av växthusgaser (CO2 med fossilt ursprung samt N2O, CH4, HFC, PFC, och SF6) omräknat till koldioxidekvivalenter. Utsläppen per invånare ska inte tolkas som konsumtionsbaserade utsläpp. Enskilda industriverksamheter kan leda till höga utsläpp lokalt, liksom vägtrafik på stamvägnätet eller en stor andel jordbruk. Utsläppen låg 2021 på 4.14 ton CO2-ekvivalenter per invånare vilket är på samma nivå som riket totalt.

Utsläpp till luft av växthusgaser totalt uppgick 2021 till 686 024 ton CO2-ekv. Denna indikator kan dock vara missvisande för kommuner med egen el- och värmeproduktion med koldioxidutsläpp, vilket är fallet för Linköpings kommun. Kommuner som istället till exempel importerar el får en bättre klassning i denna indikator, som inte tar hänsyn till vilka utsläpp den importerade elen gett upphov till vid produktion.

Andelen miljöbilar i det geografiska området har legat konstant mellan 2018 och 2020, samtidigt som den genomsnittliga körsträckan har minskat. Jämfört med både riket och jämförbara kommuner har Linköping en högre andel miljöbilar och färre körda mil per invånare.

Andelen fossiloberoende personbilar i det geografiska området samt fossiloberoende fordon i kommunorganisationen har ökat till 21.2 procent. Indikatorn mäter andel fordon med möjligheten att köra på förnybart bränsle och omfattar utöver el- och biogasfordon även etanol- och HVO-godkända dieselfordon.

2.3.14 Mål 14. Hav och marina resurser

Målet avser att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling.

Nyckeltal för mål 14 saknas för kommuner.

2.3.15 Mål 15. Ekosystem och biologisk mångfald

Målet avser att skydda, återställa och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem, hållbart bruka skogar, bekämpa ökenspridning, hejda och vrida tillbaka markförstöringen samt hejda förlusten av biologisk mångfald.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Skyddad natur totalt, andel (%) Totalt	1.7	1.7	1.7	1.7	
Skyddad natur inlandsvatten, andel (%)	4.6	4.6	4.6	4.6	
Ekologiskt brukad åkermark, andel (%)	31.7	29.7	31.0	29.8	
Betesmark, andel (%)	6.26	6.26	6.33	6.27	
Slätteräng, andel (%)	0.09	0.12	0.15	0.14	

Andelen skyddad natur totalt i Linköping, 1,7 procent är lägre än riket totalt (12,0 procent) samt kommuner av jämförbar storlek (8,7 procent). Den skyddade naturen i kommunen består av både kommunalt och statligt förvaltade områden. Med skyddad natur avses område inom nationalpark, naturreservat, naturvårdsområden och biotopskyddsområde.

Skyddad natur inlandsvatten består av sjöar större än några 10-tal kvadratmeter samt vattendrag mer än 6 meter breda. Andelen skyddad natur inlandsvatten i Linköping är 4,6 procent och har legat konstant de senaste åren.

Andel ekologiskt brukad åkermark har minskat 2022 jämfört med året innan men ligger högre än riket totalt. Med ekologiskt odlad åkermark avses arealer jordbruksmark som brukas med ekologiska produktionsmetoder och som uppfyller kraven enligt Rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter.

Andelen betesmark är andel av det aktuella områdets totala landareal som utgörs av den totala betesmarken. Betesmarker är viktiga livsmiljöer för odlingslandskapets biologiska mångfald. Minskar arealen försämras förutsättningarna för många av dess arter. Andelen är i Linköpings kommun 6,27 procent vilket är fem gånger högre än riket totalt.

2.3.16 Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Målet avser att främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva, och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.

Indikator	2019	2020	2021	2022	2023
Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%) Totalt	87.0	87.0	87.0	83.0	83.0
Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%) Kvinnor	88.0	88.0	88.0	84.0	84.0
Valdeltagande i senaste kommunalvalet, andel (%) Män	86.0	86.0	86.0	81.0	81.0
Anmälda våldsbrott (treårsmedelvärde), antal/100 000 inv	765	800	816	820	784
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) Totalt		27.0	28.0	27.2	
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) Kvinnor		26.0	26.0	27.3	
Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra, andel (%) Män		28.0	29.0	27.0	

Att delta i allmänna val är ett sätt att påverka samhällsutvecklingen. Under 2023 var andelen avgivna röster i senaste kommunalvalet (giltiga och ogiltiga) 83 procent i Linköping, vilket var högre än andelen för riket i stort. Andelen var högre för kvinnliga väljare (84 procent) jämfört med manliga (81 procent).

Anmälda våldsbrott (treårsmedelvärde), antal/100 000 invånare avser summering av: försök till mord eller dråp, misshandel inklusive grov misshandel, våldtäkt inklusive grov våldtäkt, grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning, våld mot tjänsteman och rån inklusive grovt rån. De anmälda våldsbrotten minskade under 2023.

Invånare 16-84 år med avsaknad av tillit till andra är det antal som uppgivit nej på frågan "Tycker du att man i allmänhet kan lita på de flesta människor" dividerat med antal som besvarat frågan.

Årets resultat som andel av skatt och generella statsbidrag ligger lägre jämfört med riket och jämförbara kommuner.

2.3.17 Mål 17. Genomförande och globalt partnerskap

Målet avser att stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet för hållbar utveckling.

Nyckeltal för mål 17 saknas för kommuner.

3. Ekologisk hållbarhet

Linköping tar täten i miljö- och klimatarbetet som bygger på samsyn och långsiktighet. Linköpings kommun är positiv till ny teknik och prioriterar miljö- och klimatarbetet med det långsiktiga målet att Linköping ska nå netto-noll klimatutsläpp 2045.

Definitionen av ett ekologiskt hållbart Linköping är:

Ett ekologiskt hållbart Linköping innebär ett resurseffektivt samhälle med minimerad användning av skadliga kemikalier, där livskraftiga ekosystem och invånarnas rekreativmiljöer upprätthålls och utvecklas, och som har god förmåga att förebygga och hantera klimat- och miljömässiga utmaningar.

(Utdrag från kommunens hållbarhetspolicy).

3.1 Hur arbetar Linköpings kommun med ekologisk hållbarhet?

Flera av kommunens uppgifter handlar om hur vi bygger upp vårt samhälle och hur vi tar hand om natur och miljö. Som kommun har därför Linköping en viktig roll i att medverka till en ekologiskt hållbar utveckling och att bidra till att uppfylla regionala, nationella och internationella mål.

Några av de frågor som är centrala inom Linköpings kommuns arbete för ekologisk hållbarhet är:

- Klimat och koldioxidneutralitet: Linköpings kommun arbetar med att begränsa klimatpåverkan med det långsiktiga målet att nå netto-noll klimatutsläpp till 2045, med delmålet om koldioxidneutralitet (CO₂-neutralt) 2025.
- Giffri miljö: Linköpings kommun arbetar med att begränsa användning och spridning av kemikalier.

- Cirkulär resurshantering: Linköpings kommun verkar för en omställning till en cirkulär ekonomi och delningsekonomi.
- Samhällsplanering för ett förändrat klimat (klimatanpassning): Linköpings kommun arbetar för att minska effekterna av klimatförändringar inom till exempel fysisk planering och välfärdstjänster.

3.2 Cirkulär resurshantering

Området kopplar främst an till det globala målet nummer:

- 12: Hållbar konsumtion och produktion.

Området berör främst de kommunövergripande målen:

- En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet
- Ett växande Linköping med ett starkt näringsliv och fler i jobb
- Hållbar ekonomi för att värna kärnverksamheten

3.2.1 Hur styrs arbetet?

Avfall

Avfallsområdet handlar om god hantering av uppkommet avfall men också om att förebygga att avfall uppkommer och att minska farligheten på det uppkomna avfallet. Förebyggande av avfall hänger ihop med cirkulär ekonomi och delningsekonomi (se separat avsnitt).

Kommunens strategiska arbete på avfallsområdet bestäms i en lagstadgad renhållningsordning (avfallsplan och föreskrifter). En ny renhållningsordning för Linköpings kommun fastställdes av kommunfullmäktige under 2021. Avfallsplanens syfte är att fastställa mål och åtgärder för kommunens arbete för att minska avfallets mängd och farlighet på ett sätt som bidrar till cirkulär ekonomi samt att utveckla strategier för kommunens styrmedel på avfallsområdet. Ytterligare ett syfte är att utveckla processen för avfallsplanering i kommunen som organisation. Vägledande är ambitionen i avfallshierarkin, och kommunens målsättningar om klimatneutralitet och giffri miljö.

För avfallsplanens genomförande finns en handlingsplan med åtgärder och en sammanställning över de styrmedel som kommunen planerar att använda för att genomföra åtgärderna. Kommunen planerar att använda de styrmedel som nämns i avfallsförordningen; fysisk planering, tillsyn, upphandling, information, avfallstaxa och avfallsföreskrifter.

I kommunen är det Tekniska verken som samlar in och behandlar avfall från hushåll och liknande, det vill säga det som kallas kommunalt avfall¹. Kommunen (genom Tekniska

¹ Med kommunalt avfall avses avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, viss del av kommunalt avfall omfattas dock av producentansvar.

verken) har monopol för detta. Bolaget samlar också in en del verksamhetsavfall på en konkurrensutsatt marknad. Bolaget har visionen att utgöra världens mest resurseffektiva region och har därmed identifierat de strategiska fokusområdena framtidssäkring, lönsamhet, säkerhet, hållbarhet, kund, medarbetare och digitalisering. Den beslutade affärsplanen sträcker sig fram till 2024.

Cirkulär ekonomi och delningsekonomi

Kommunens definitioner för cirkulär ekonomi och delningsekonomi som gäller sedan 2019 är följande:

- **Cirkulär ekonomi** är en ekonomi som syftar till att hushålla med jordens resurser, behålla material och produkter i ekonomin så länge som möjligt samt förebygga och minimera avfall. Grunden är att främja effektiva och cirkulära resursflöden.
- **Delningsekonomi** är ett ekonomiskt system där tillgångar och tjänster delas, med eller utan ersättning. Syftet är minskad resursåtgång och effektivare kapacitetsutnyttjande genom delning av underutnyttjade resurser.

Som ett led i arbetet med att kommunen ska främja cirkulär ekonomi och delningsekonomi enligt definitioner som antogs 2019 så fattade biträdande kommundirektören under 2021 beslut om en rutin för införskaffning av möbler. I den beskrivs att kommunen ska tillämpa prioriteringsprincipen "möbeltrappan" vid införskaffning. Den syftar till att återanvända möbler i större grad samt att rekonditionera möbler vid behov istället för att köpa in nya möbler. Nedan beskrivs prioriteringsordningen:

1. Återanvända

- Egna möbler
- Andra möbler inom kommunen

2. Rekonditionera/reparerera

- Internt utförande
- Köp av tjänst utifrån

3. Köpa in

- Återbrukat
- Återbrukbart

Att utgå ifrån möbeltrappan innebär att resurser tas tillvara på ett bättre sätt och möblernas livslängd förlängs. Detta har både ekologiska och ekonomiska vinster. Rekonditionering av möblerna sker delvis inom ramen för kommunens arbetsmarknadsservice, vilket innebär att det ger meningsfullt arbete för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden i Linköpings kommun. För att kunna efterleva möbeltrappan knöts det under 2022 också avtal med leverantörer av återbrukade möbler och rekonditioneringstjänster som inte kommunens verksamhet själva genomför.

Plast

Plast är ett material som är viktigt i vår vardag. Det har många funktioner som bidrar till att lösa ett antal problem och behov i dagens samhälle. Det sätt som vi använder plast på idag är dock inte hållbart. Både användning av plast och avfall från plast ökar i Sverige. Att minska miljöpåverkan från plast är prioriterat i Linköpings kommun.

Kommunen har antagit en avfallsplan med visionen att offentlig sektor, medborgare och näringsliv tillsammans ska verka för en cirkulär resurshantering. Genom proaktivitet, engagemang och innovation ska mängden avfall minimeras. I de fall avfall uppstår ska det omhändertas på ett så säkert, klimatsmart och resurseffektivt sätt som möjligt. Flera av målen i avfallsplanen syftar till att dels minska användandet av engångsartiklar av plast, minska andelen plast i avfallet samt att materialåtervinna plasten.

3.2.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Avfall

Under 2023 har de kommunala fastighetsbolagen Lejonfastigheter och Stångåstaden arbetat för att minska mängden avfall och att ge förutsättningar för en mer resurseffektiv hantering av material. Stångåstaden initierade en workshop med entreprenörer för att tillsammans se hur mängderna av byggavfall skulle kunna minska. Uppföljning av genererade avfallsmängder sker inom byggprojekt i syfte att uppnå en minskning samt god utsortering. Lejonfastigheter påbörjade även ett projekt med att säkerställa att samtliga fastigheter har utrymmen för avfallssortering.

Kost och restaurang inom kommunen samt Visit Linköping har under året gjort insatser för att minska matsvinnet. Hos Visit Linköping har man exempelvis arbetat med att hitta alternativa serveringsmetoder och man försöker att identifiera riskfaktorer som kan leda till matsvinn.

Under året har också Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen genomfört förberedelser, tillsammans med Tekniska verken, inför att kommunen från och med 2024 tar över ansvaret för insamling av förpackningsavfall. Ny lagstiftning gällande avfallshantering trädde i kraft 1

januari 2024 och innebär att kommunerna tar över insamlingsansvaret för förpackningar på återvinningsstationer och ska senast 2027 ordna med fastighetsnära insamling av de vanligaste förpackningarna.

Tekniska verken har också arbetat med ytterligare två viktiga projekt inom ramen för bättre utsortering av återvinningsbart material - sorteringsanläggning och FossilEye. Sorteringsanläggningen kommer att sortera ut fem olika material ur hushållens restavfall; plast, papper och kartong, magnetiskt metall, omagnetisk metall samt organiskt avfall. Det möjliggör minskad mängd fossilt hushållsavfall som går till energiåtervinning, ökad produktion av biogas och biogödsel samt materialåtervinning i högre utsträckning. FossilEye är en teknik för att mäta andelen plast i avfallet, för att uppnå en högre grad av materialåtervinning. Utveckling pågår under 2024-2025.

I den handlingsplan tillhörande avfallsplanen som beslutades 2021 återfinns åtgärder som nämnder och bolag ska arbeta med inom avfallsområdet för kommande år. Insatser för bättre förutsättningar att följa den avfallsprioritering som finns beslutad, kallad "avfallstrappan", kommer att genomföras, både internt i kommunen som organisation och i kommunen som geografisk plats.

Cirkulär ekonomi och delningsekonomi

Under året har Lejonfastigheter arbetat med två stora projekt inom cirkulär ekonomi. Det rör ombyggnationen av Drottninggatan 45 samt rivning av Kungsbergsskolan. På Drottninggatan har ett omfattande arbete gjorts med en återbruksinventering och nu fortlöper arbetet med återbruk när lokalerna renoveras för nya hyresgäster, utifrån resultatet från inventeringen. Vid rivningen av Kungsbergsskolan skedde demontering av befintligt material under 2023 och inom ramen för det blev även där återbruk i centrum. Bland annat 80 fönsterbänkar i marmor togs tillvara och kunde komma till nytta i annat projekt. Under 2024 återbrukas tegel och tegelpannor från taket. Sankt kors och Stångåstaden arbetar också med återbruksprojekt vid renoveringar och Stångåstaden har exempelvis samarbete med Erikshjälpen som tar hand om begagnade vitvaror, garderober, sanitetsprodukter och annat med andrahandsvärde.

De tre kommunala fastighetsbolagen är alla medlemmar i Östergötland Bygger Klimatneutralt, där syftet är att minska klimatpåverkan från byggprojekt.

Inom förvaltningarna har exempelvis Kultur- och fritidsförvaltningen gjort viktiga insatser för minskad resursanvändning under året. Ett fokus har legat på att arbeta bort engångsartiklar samt produkter i plast inom förvaltningens enheter. Förvaltningen för också dialog med kommunens upphandlingsenhet för mer miljövänliga alternativ om det saknas i avtal. Förvaltningen har också gjort konkreta insatser inom återbruk. Det gäller bl.a. "pandemiskyltar" som omvandlats till informationsskyltar i motionsspår, inventarier från gamla simhallen, omklädningskåp i friidrottshallen, bänkar och annat material i idrottshallar, möbler, Lofthuset (en ny museimiljö som till största del producerats av återbrukat byggmaterial och second-handvaror samt ett renoverat lektåg. Gamla Linköping har genomfört utställningen Klimatklok, som är en utställning om hur fastighetsägare genom återbruk, naturliga materialval, tekniker och att bevara istället för att byta ut kan renovera på ett hållbart sätt.

Under året har också arbete fortsatt utifrån kommunens beslutade prioriteringsordning vid möbelinköp som förordar återbruk. En analys har gjorts av möbelinköp i förvaltningarna och informationsinsatser har gjorts för inköpare i förvaltningarna.

Plast

Ett arbete med att ställa krav vid upphandling av ett flertal engångsartiklar av plast som anses nödvändiga för kommunens verksamhet pågår. Vid upphandling ställs krav på att upphandlade varor ska bestå av minst 50 procent respektive 70 procent återvunnen eller förnybar plast.

Arbetet med att minska mängden plast i det kommunala avfallet pågår inom flera av de kommunala bolagen. Stångåstaden arbetar aktivt med källsortering och återvinning i alla områden, och försöker påverka boende att agera rätt genom att skapa bra förutsättningar för sortering, samt genom information och ökad delaktighet. Tekniska verken arbetar med att minska mängden plast i insamlat avfall och har under året utrett möjligheten att bygga en anläggning som kan sortera ut plast från hushållsavfall. För att öka plaståtervinningen hjälper Tekniska verken företagskunder att sortera och dela upp plastavfall utifrån platsort för att skicka vidare till plaståtervinningsföretag.

Från och med 2027 ska alla kommuner i Sverige erbjuda fastighetsnära insamling av förpackningar. Syftet är att göra det lättare att återvinna samt bidra till att fler förpackningar materialåtervinns. I Linköping har Tekniska verken fått i uppdrag av kommunen att skapa former för och hantera den fastighetsnära insamlingen. Villor kommer få två soptunnor vardera med fyra fack i varje där ett fack är för förpackningar av plast.

3.2.3 Vad har arbetet bidragit till?

Avfall

Med avfallsplanen och arbetet utifrån den så har möjligheterna förbättrats vad gäller omhändertagande av Linköpings avfall på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Utifrån åtgärderna i den tillhörande handlingsplanen blir det tydligt vilka aktiviteter som åligger de olika ansvarande parterna. Att ett genomgripande arbete sker för att ta hand om kommunens verksamhetsavfall och avfallet som genereras i hushållen i Linköpings kommun på ett så effektivt sätt som möjligt är viktigt, avfallet ses som en resurs. Att Tekniska verken också arbetar med att bygga en sorteringsanläggning i sin verksamhet innebär att förutsättningar ges för att så lite resurser som möjligt ska gå förlorade och att material ska kunna användas mer effektivt. Utvecklingen av teknik innebär också större möjligheter till analys av avfallet för att även det kunna ge större möjligheter till materialåtervinning. Fastighetsbolagens insatser för minskat byggavfall innebär att material kan användas på ett mer effektivt sätt och med hjälp av att utvärdera projekt och göra insatser så kan utsorteringen bli bättre.

Cirkulär ekonomi och delningsekonomi

Att arbeta med återbruk för att minimera resursanvändning ger vinster både ekonomiskt och ekologiskt. Projekten inom fastighetsbolagen kopplat till återbruksinventeringar ger möjlighet

till återbruk av material på ett systematiskt och strukturerat sätt. Det blir tydligt vilka material som finns tillgängliga och det ökar möjligheten att återanvända det på någon annan plats.

Arbetet med att minska engångsartiklar samt att återbruka saker inom den egna förvaltningen, som hos Kultur- och fritidsförvaltningen, är ett lyckat exempel på att identifiera möjligheter till minskad resursanvändning och att ändra till ett bättre alternativ. Många förvaltningar står kontinuerligt inför omorganisering eller omförflyttning på något sätt, det är då viktigt att ett sådant arbete med resurseffektiv hantering av material och produkter tillämpas. Arbetssättet har fördelar ur både miljöperspektiv och ekonomiskt perspektiv.

Plast

En viktig insats för att minska andelen plast i avfallet är att minska användningen av engångsartiklar av plast. Under 2023 har Kultur- och fritidsnämnden slutat använda engångsprodukter i plast vid nämndens evenemang och arbetar systematiskt med att öka medvetenheten och kunskapen om minskad resursanvändning med fokus på engångsartiklar och plast.

Under 2023 påbörjade Tekniska verken byggnationen av en högteknologisk anläggning på Gärstad-området som ska sortera ut fem fraktioner ur hushållens restavfall. Tekniska verken blir därmed först i Sverige med att sortera ut plast, papper/kartong, omagnetisk och magnetisk metall samt organiskt avfall. Anläggningen, som ska stå klar 2025, beräknas minska de fossila utsläppen med cirka 77 000 ton koldioxidekvivalenter per år.

Tekniska verken har tillsammans med Vattenfall Värme och Umeå Energi, i samarbete med företaget RoboWaste, utvecklat ett nyskapande mätinstrument – FossilEye – för att skanna, identifiera, mäta och analysera plast i avfall. FossilEye gör det möjligt att spåra källan, det vill säga ta reda på vilka avfallskunder som är duktiga på att sortera ut plasten. Genom ett digitalt öga, i form av avancerad kamerateknik, kan verktyget avgöra vad som är plast och vilken typ av plast det rör sig om. Ansvaret för koldioxidutsläppen kan därmed riktas mot avfallskunden. I längden kan detta skapa ekonomiska incitament för ökad utsortering av plast. En mobil prototypanläggning av FossilEye har under hösten testats med olika typer av fraktioner av avfall på Gärstad i Linköping

Sedan 2021 samlar Tekniska verken in hårdplast, exempelvis plastmöbler, leksaker utan batterier och tvättkorgar vid återvinningscentralerna i Linköping för att öka mängden plast som går till materialåtervinning. Under 2023 samlades drygt 197 ton hårdplast in som lämnades till en samarbetspartner som sorterar, rengör och mal plasten så att den kan användas som råmaterial till plastindustrin.

Stångåstaden arbetar med att minimera mängden avfall samt att återbruka och återanvända så mycket som möjligt. Idag går mycket av avfallet från hushåll till förbränning eller deponi. Målet för 2023 var att minska mängden mat- och restavfall, där plast ingår, med två procent jämfört med utfallet 2022. Målet uppfylldes med en minskning med 7 procent för mat- och restavfallet totalt.

3.3 Giffri miljö

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 3 - God hälsa och välbefinnande
- 6 - Rent vatten och sanitet för alla
- 11 - Hållbara städer och samhällen
- 14 - Hav och marina resurser
- 15: Ekosystem och biologisk mångfald.²

Området berör främst det kommunövergripande målet:

- En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet

3.3.1 Hur styrs arbetet?

Arbetet med kemikalier och en giffri miljö styrs genom ett kemikalieprogram som antogs av kommunfullmäktige 2018. Syftet med kemikalieprogrammet är att ange riktningen för hur hälso- och miljöskadliga kemikalier ska minskas i kommunens verksamheter, kommunala bolag och i verksamheter som upphandlas av kommunen.

De övergripande målen i kemikalieprogrammet är att de som bor, vistas och verkar i Linköping gör medvetna val och inte använder hälso- och miljöskadliga kemikalier. Prioriterade områden enligt programmet är när vi **bygger** Linköping, när vi **verkar i** Linköping och när vi **möter** Linköping.

Vi når målet genom att:

- Linköpings kommun och dess bolag har hög kunskap om kemikalier i samhället och gör kemikaliesmarta val av varor och tjänster.
- Informera invånare och verksamma i Linköping om hur hälso- och miljöskadliga kemikalier kan undvikas.

Programmet anger att ämnen som klassas som utfasningsämnen³ ska fasas ut och inte användas, prioriterade riskminskningsämnen⁴ bör undvikas och ska alltid riskbedömas för aktuell användning, hormonstörande ämnen på SIN-listan⁵ ska betraktas som utfasningsämnen och bör undvikas.

² Naturskyddsföreningen anser att hållbar kemikalieförvaltning och -hantering är central för att kunna uppnå minst 22 av de olika delmålen inom ramen för 11 av de globala målen:
https://www.naturskyddsforeningen.se/sites/default/files/dokument-media/miljogifter_uppdaterad.pdf

³ Utfasningsämnen definieras av Kemikalieinspektionen

⁴ Riskminskningsämnen definieras av Kemikalieinspektionen

⁵ SIN-listan tas fram av det internationella kemikalieseekretariatet ChemSec

Nanomaterial⁶ bör betraktas enligt försiktighetsprincipen och hanteras som riskminskningsämne. Mikroplaster⁷ tillsatta i till exempel hygienprodukter ska undvikas och mikroplaster som uppstår och sprids via exempelvis däckslitage, tvätt, skräp eller granulat från konstgräsplaner bör minimeras.

3.3.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Programmet utgår från kommunkoncernens rådighet och mot medborgare och näringsliv ska målet uppnås genom informationsinsatser. Informationsinsatser har främst gjorts inom kommunkoncernen, men även riktat mot allmänheten, exempelvis genom biovisning av en informationsfilm om kemikalier samt stortavlor som informerar om hur medborgare kan göra kloka val för att undvika hälsofarliga kemikalier.

Ett delmål är att de varor och tjänster som används i Linköpings kommunkoncern inte innehåller eller sprider kemikalier som utgör risk för människa och miljö. Inom kommunkoncernen pågår olika typer av insatser för att nå målet. Det handlar till exempel om kravställningar i upphandling, val av byggmaterial samt samarbete mellan olika förvaltningar för att komma vidare med frågorna.

3.3.3 Vad har arbetet bidragit till?

Under 2022 gjordes en uppföljning av nämndernas och bolagens arbete med kemikalier för att ge en bild av hur arbetet med kemikalieprogrammet har bedrivits sedan programmet antogs samt ge information om hur arbetet bör bedrivas framåt. Utifrån uppföljningen av kemikalieprogrammet är analysen att arbetet som har genomförts inom nämnderna och bolagen bidrar till att nå målen i programmet, men samtidigt är bedömningen att mer arbete behöver göras för att målen ska nås fullt ut.

Ett omfattande arbete med att inventera relevanta upphandlingar och att ställa krav om kemikalier i dessa genomförts. Exempelvis ställs krav på miljömärkning vid inköp av städkemikalier vilket har resulterat i att under 2023 var 89 procent av de inköpta städkemikalierna miljömärkta. De kommunala fastighetsbolagen arbetar utifrån målet att de material som används för att uppföra och förvalta byggnader och anläggningar i kommunal regi i Linköpings kommun inte innehåller kemikalier som utgör risk för människa och miljö.

3.4 Grön och effektiv energi

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 7 - Hållbar energi för alla
- 11 - Hållbara städer och samhällen
- 13 - Bekämpa klimatförändringen.

⁶ Material som är mellan 1 och 100 nm i minst en dimension

⁷ Mikroskopiska bitar av plast

Området berör främst det kommunövergripande målet:

- En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet

3.4.1 Hur styrs arbetet?

Under 2022 antogs ett klimat- och energiprogram för Linköpings kommun som även fungerar som kommunens energiplan. Det övergripande målet om netto-noll växthusgasutsläpp innebär att utsläppen fram till 2045 ska minska med 85 procent. Resterande 15 procent får kompenseras exempelvis genom produktion av förnybar el. Detta stimulerar produktionen av grön och effektiv energi i Linköpings kommun. Som ett av programmets mål ingår även det sedan tidigare antagna målet om producerad solet fram till 2040 samt ett etappmål fram till 2025.⁸ Ett ytterligare mål rör energianvändning i koncernens lokaler, som senast 2030 ska uppgå till maximalt 115 kWh/kvadratmeter.

3.4.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Bland de insatser som genomförts inom kommunkoncernens verksamhet kan urskiljas att aktiviteter främst haft fokus på produktion av förnybar el och olika åtgärder inom energieffektivisering.

Bland nämnderna så har Social- och omsorgsnämnden och Äldrenämnden samarbetat med Lejonfastigheter AB i två pilotprojekt med fokus på bland annat temperatur och ventilation på utförarenheter. Energi- och klimatrådgivning har varit en viktig del för Samhällsbyggnadsnämnden där antal rådgivningsärenden har ökat kraftigt från 2021. Inom ramen för bygg- och miljönämndens tillsynsansvar ett fortsatt arbete med energitillsyner och tillsyn för energieffektivisering och utfasning av fossil olja skett under 2023.

Kommunkoncernens bolag har bland annat genomfört åtgärder för ökad energieffektivisering, produktion av förnybar el samt insatser inom kommunikation och lärande. För ökad energieffektivisering arbetar Lejonfastigheter AB kontinuerligt med energibesparande åtgärder framför allt i samband med planerat underhåll, exempelvis genom att byta ut ventilationsaggregat på skolor. På grund av EU-direktiv om att fasa ut belysning som innehåller kvicksilver har arbetet påbörjats med att ersätta exempelvis lysrör med LED-alternativ. AB Stångåstaden genomför energibesparande åtgärder i alla ombyggnadsprojekt och ställer även krav på Miljöbyggnad Silver vid nyproduktion. Det innebär att energiprestandan ska vara 20 procent bättre än Boverkets krav. För ökad energieffektivisering har AB Stångåstaden även arbetat med att installera temperaturgivare i alla lägenheter, driftsatt AI-verktyg för datadriven driftoptimering och fortsatt arbetet med IMD (individuell mätning och debitering av varmvatten).

De tre bolagen Lejonfastigheter, Stångåstaden och Tekniska verken producerar förnybar el genom främst sol- och vindkraft. Lejonfastigheter har under 2023 tillfört tre

⁸ Produktionen av solet ska utgöra minst fem procent av elanvändningen i Linköping år 2025 och minst 20 procent av elanvändningen år 2040 (*Linköpings kommun, 2018*)
<https://www.linkoping.se/contentassets/a84de6fab1db4be8af87dc10d804e69f/solelprogram.pdf?48d1dc>.

solcellsanläggningar i sitt fastighetsbestånd. Även Stångåstaden har byggt ut sin solcellsproduktion och hade under 2023 en produktion som motsvarar ungefär 6 procent av bolagets totala elanvändning. Tekniska verken har under året påbörjat byggnationen av en ny solcellspark i Normlösa utanför Linköping, som förväntas producera cirka 5 GWh per år. Tekniska verken äger även 20 vattenkraftverk som under ett normalår står för cirka en tredjedel av bolagets elproduktion. Under året har Tekniska verken invigt två vindkraftsparker i Sunne, Värmland.

För ökad robusthet i energisystemet arbetar Tekniska verken kontinuerligt med utbyggnad och förstärkning av elnät. Under 2023 driftsattes en ackumulatortank för hetvatten - ett verktyg för att kunna leveranssäkra fjärrvärmen. Tanken fungerar som ett värmelager för fjärrvärme och kan nyttjas när många Linköpingsbor använder varmvatten samtidigt. Under året har Tekniska verken även förberett och installerat ett batteri på fyra MW vid den nya laddplatsen ChargeLab i Mjölby. Detta kommer att bli en laddstation för tunga transporter där batteriet ska utjämna och stötta elnätet vid effekttoppar.

3.4.3 Vad har arbetet bidragit till?

Under 2023 följdes målen i klimat- och energiprogrammet upp. Vad gäller målet om energianvändning i koncernens lokaler så visar uppföljningen på en positiv utveckling och målen är inom räckhåll givet att arbetet upprätthålls och intensifieras. Vad gäller målet om producerad solel så ser möjligheterna för måluppfyllelse mycket god ut. Den producerade solelen har ökat kraftigt i Linköpings kommun mellan åren 2022 och 2023. Den installerade effekten i Linköpings kommun har ökat från 53,54 MW 2022 till 76,82 MW. Linköping ligger nu på tredje plats i landet vad gäller installerad effekt solel.

Inom Lejonfastigheter och Stångåstaden har energianvändningen minskat under 2023. Stångåstaden har antagit ett energieffektiviseringsmål som innebär att bolaget ska minska mängden köpt energi per kvadratmeter med 25 procent fram till 2025. Under 2022 uppnådde Stångåstaden en minskning på 1,3 procent jämfört med 2022, vilket ger goda förutsättningar för att uppnå målet. För Lejonfastigheters del har den totala energianvändningen per kvadratmeter minskat med 25 procent sedan 2015. Målet om att minska energianvändningen per kvadratmeter med 2,5 procent per år har dock inte uppnåtts utan uppgår till 1,4 procent. Tekniska verken är delägare i flera vindkraftsparker där den egna andelen av den producerade elen uppgick till cirka 217 GWh under 2023.

Bolagen har också bidragit till en ökad produktion av förnybar el. Lejonfastigheter, som har totalt 16 fastigheter med solceller, producerade under 2023 595 MWh vilket är en ökning med cirka 1,3 procent jämfört med föregående år. Stångåstadens vindkraft producerade 24,3 GWh el åt under 2023, vilket motsvarar elanvändningen i cirka 10 000 lägenheter.

Lejonfastigheter arbetar aktivt inom projektet Elis Energihjältar för att öka kunskapen om energi och hållbarhet hos barn i förskolan. Under 2023 har 80 barn utbildats i energifrågor. De deltagande förskolorna har under 2023 bidragit till en minskad elanvändning i dessa fastigheter med 14 procent och 6 procent värme jämfört med samma period föregående år.

3.5 Klimatsmart Linköping

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 13 - Bekämpa klimatförändringen
- 11 - Hållbara städer och samhällen.

Området berör främst det kommunövergripande målet:

- En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet

3.5.1 Hur styrs arbetet?

Det strategiska arbetet mot ett klimatsmart Linköping styrs genom det Klimat- och energiprogram som antogs av kommunfullmäktige i mars 2022. Programmet anger de insatsområden som för Linköpings klimatarbete bedömts som mest prioriterade att arbeta med och omfattar och innefattar också mål inom klimatområdet. Under 2023 antogs en handlingsplan - Klimatfärdplan för Linköpings kommun 2024-2030 - som definierade vilka aktiviteter som ska genomföras inom koncernen för att bidra till måluppfyllelse. Klimatfärdplanen ersätter de tidigare handlingsplanerna för koldioxidneutralt Linköping och handlingsplanen för solel.

3.5.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Det strategiska klimatarbetet som genomförts under året har bland annat innefattat framtagandet av en klimatfärdplan, uppföljning av målen i klimat- och energiprogrammet samt stödjande insatser till bolag och förvaltningar i implementeringsarbetet utifrån klimatmålen. Ett samordnande arbete för utbyggnad av laddinfrastruktur för verksamhetsfordon har initierats mellan kommunstyrelsen och AB Lejonfastigheter, där samtliga nämnder deltar.

Sedan 2021 ingår Linköpings kommun som en av 23 svenska "Klimatneutrala städer" inom ramen för det strategiska innovationsprogrammet Viable cities. Linköpings kommun deltar i samverkan med kommunala bolag, civilsamhälle, akademi och näringsliv med syftet att genomföra insatser för minskad klimatpåverkan genom innovation. Under 2023 har bland annat framtagande av en klimatinvesteringsplan pågått tillsammans med bland annat Tekniska verken och Linköpings universitet. Klimatinvesteringsplanen syftar till att belysa hur insatser och investeringar såväl inom kommunen som bland aktörer utanför kommunorganisationen kan bidra till utsläppsminskningar, främst kopplade till energi och transporter. Inom Klimatneutrala Linköping pågår även arbetet med bland annat utdelning av testbäddscheckar samt framtagande av miljöspendanalys.

2018 startade Linköpings kommun nätverket Linköpingsinitiativet där näringsliv och det offentliga arbetar tillsammans för att klara klimatomställningen. Linköpingsinitiativet är ett lokalt nätverk som består av 18 privata och offentliga medlemsorganisationer som antagit utmaningar inom områdena energi, materialflöden samt transport och resor. Utmaningarna kan handla om att energioptimera verksamheten, utveckla cirkulära affärsmodeller och tillverkningsprocesser, ställa om till fossilfria transporter eller uppmuntra klimatsmarta

beteenden gentemot anställda och hyresgäster. Nätverket utgör en plattform för lärande och erfarenhetsutbyte där medlemmarna tillsammans bidrar till att öka omställningstakten till en långsiktigt hållbar utveckling.

Bland förvaltningarna så arbetar VSS med minskad klimatpåverkan exempelvis genom minskat matsvinn och inköp av närodlade och ekologiska livsmedel. Inom Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen pågår arbetet med gröna resplaner i skolor i samverkan med Lejonfastigheter AB och Utbildningsförvaltningen. Under 2023 har ett nytt kartverktyg använts där elever och föräldrar fått visa skolvägar och markerat platser som behöver förbättras. Arbetet resulterar i en åtgärdslista som tas fram i dialog och sedan delges föräldrar och elever.

Inom bolagen sker ett ambitiöst och brett arbete inom klimatområdet. För Tekniska verkens del är resurseffektivitet centralt och utifrån ett internationellt perspektiv innebär omhändertagande avfall i Linköping en klimatvinst, utifrån att undvika deponi och istället använda det till bränsle i kraftvärmeverket. För att minska den fossila delen i avfallet har en anläggning för att sortera ut bland annat plast börjat byggas under 2023. Ett ytterligare verktyg med samma syfte - Fossil Eye - har också testats under året.

De kommunala fastighetsbolagen arbetar alla med energibesparingar, elproduktion och miljöcertifieringar som ett led i att minska sin klimatpåverkan. Stort fokus har även legat på att minska klimatpåverkan vid nybyggnation. Under året införde Stångåstaden en modell för minskad klimatpåverkan vid nyproduktion i alla nyproduktionsprojekt. Modellen innebär att krav ställs på att entreprenören under projekteringsskedet ska redovisa klimatpåverkan under produktionsfasen samt ange minst fem förslag för att minska projektets klimatpåverkan.

Inom området arbetar kommunen också med kommunikation på olika sätt. Syftet är att informera och engagera och målgruppen är medarbetare, kommuninvånare och verksamma i kommunen. Under 2023 sågs kommunens webbsida *Klimatsmart Linköping* över och kompletterades med aktuell information. En sammanfattande film över kommunkoncernens klimatarbete togs fram och större spridning av den kommer att ske i kommunikationsinsatser under 2024. Kommunikation inom klimatområdet sker också på ett flertal andra sätt inom koncernen och det rör exempelvis evenemang och kampanjer inom miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen samt kommunikation från de kommunala bolagen, arbetet sker löpande. Inom kommunorganisationen pågår ett arbete med att i större utsträckning kommunicera kring klimatfrågor på ett samlat och mer enhetligt sätt.

3.5.3 Vad har arbetet bidragit till?

Under 2023 gjordes den första uppföljningen av Klimat- och energiprogrammets mål avseende måluppfyllelsen för år 2021. För det övergripande målet om netto-noll växthusgasutsläpp och tillhörande etappmål för 2030 så visar uppföljningen en positiv trend över tid, men i långsam takt. Samma trend bedöms för kommunkoncernens måluppfyllnad av netto-noll utsläpp 2045. En slutsats är att en kraftigt ökad takt i utsläppsminskningarna är nödvändig för att måluppfyllelse ska vara möjlig. För etappmålet om ett koldioxidneutralt Linköping 2025 är utvecklingen något mer positiv, vilket beror på att målet har andra

beräkningsgrunder där produktionen av förnybar el och undantagna utsläpp från avfallsförbränningen påverkar måluppfyllnad.

Den nya klimatfärdplanen utgör tillsammans med deltagandet i projektet "Klimatneutrala städer" en samlad grund för klimatarbetet i kommunen under de kommande åren och ger bra förutsättningar att utföra ett brett och samlat klimatarbete med många olika aktörer. Övrigt arbete som fortgår i förvaltningarna och bolagen är mycket viktigt för möjligheten att kunna nå de uppsatta klimatmål. Utifrån samarbetet med Linköpingsinitiativet engageras också några av de mest energiintensiva bolagen i kommunen till arbete mot samma klimatmål.

Inom ramen för ökad måluppfyllelse fyller också de kommunikationsinsatser som nämns ovan en viktig roll. Då koncernens rådighet över att nå de uppsatta klimatmålen är begränsad är det viktigt att nå ut med aktuell information och skapa engagemang hos medborgare och verksamma i kommunen kring att nå målen som är geografiska. Vid dialoger och andra tillfällen för möten med medborgare lyfts ofta kommunikation som en viktig insats från kommunens sida gällande att leda klimatarbetet i kommunen framåt.

3.6 Levande natur

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 3: God hälsa och välbefinnande
- 6: Rent vatten och sanitet för alla
- 11: Hållbara städer och samhällen
- 14: Hav och marina resurser
- 15: Ekosystem och biologisk mångfald.

Området berör främst det kommunövergripande målet:

- Ett klimatsmart Linköping.

3.6.1 Hur styrs arbetet?

Naturen har stor betydelse för de som bor och verkar i Linköping och det är viktigt att bevara och underhålla de höga naturvärden som finns i kommunen idag. I Linköpings kommun finns ett naturvårdsprogram med tillhörande handlingsplan som antogs 2018. Ett arbete med att uppdatera naturvårdsprogrammet och tillhörande handlingsplan och objektskatalog pågår och beräknas färdigställas under 2024. Handlingsplanen för naturvärden i Linköpings kommun konkretiserar kommunens ambitioner med åtgärder. I många fall kan naturvårdande insatser och insatser för ökad biologisk mångfald bidra till ökade möjligheter för rekreation och friluftsliv, och ibland även innebära en anpassning till ett förändrat klimat.

3.6.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Värdefulla naturmiljöer på land och i vatten har inventerats under 2021-2023. Den uppdaterade objektkatalogen som beskriver dessa miljöer utgör ett viktigt planeringsunderlag och pekar ut insatser som behövs för att bevara, sköta och utveckla en rik natur i kommunen.

Under våren och sommaren 2023 har ett intensivt arbete med skogsområden angripna av granbarkborren samt återplantering på avverkade ytor pågått. Arbetet leder på sikt till ett mer robust skogsbestånd. Det intensifierade arbetet kring bekämpningen sker mot bakgrund av det växande beståndet av granbarkborrar i kommunens skog och mark som är ett resultat av de klimatförändringar som sker och yttrar sig bland annat genom varma torra somrar och stormfällningar.

Under året har omfattande arbeten med trädplanteringar genomförts för att ersätta döda träd i staden och som klimatanpassningsåtgärder. Träd och buskplanteringar har gjorts utmed Tinnerbäcksstråket för att öka värdet i det ekologiska stråket med fokus på pollinering. I kommunens tätortsnära natur har även stora planteringar med ek och buskar genomförts och flera ekoxkomposter och mulmholkar har satts upp.

Under 2023 har en pollineringspolicy med en tillhörande handbok för pollinering tagits fram som förväntas antas av kommunfullmäktige under 2024.

Flera insatser har gjorts av samhällsbyggnadsnämnden tillsammans med Tekniska verken för att restaurera våtmarker. De förväntade effekterna är minskad förlust av biologisk mångfald, förbättrad vattenkvalitet i kommunens vattenförekomster och minskad klimatpåverkan.

3.6.3 Vad har arbetet bidragit till?

Utifrån kommunens naturvårdsprogram med tillhörande handlingsplan vidtas åtgärder vars resultat bidrar till att på bästa sätt bevara den biologiska mångfalden, förbättra förutsättningarna för rika och hälsobringande naturupplevelser samt visa vägen till en långsiktigt hållbar utveckling.

Samhällsbyggnadsnämndens nämndmål En rik tätortsnära natur anses uppnått för 2023 baserat på att många beslutade aktiviteter har genomförts under året med förväntade effekter.

3.7 Mobilitet och hållbara transporter

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 11 - Hållbara städer och samhällen
- 13 - Bekämpa klimatförändringen.

Området berör främst det kommunövergripande målet:

- En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet
- Hållbar ekonomi för att värna kärnverksamheten
- Effektiv organisation med goda resultat

3.7.1 Hur styrs arbetet?

Inom området för Mobilitet och hållbara transporter finns ett flertal olika styrdokument, däribland cykelplan för Linköpings kommun och Policy för fordon, mobilitet och upphandlade transporter som gäller för koncernkoncernen.

Styrdokumenterna spänner över en bredd av olika frågor kopplade till mobilitet och transporter och berör såväl koncernens egna transporter och resor som infrastruktur och planering som berör invånare och verksamheter.

3.7.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

För att öka takten i omställningen av kommunens egna fordon och transporter innehåller klimat- och energiprogrammet ett mål avseende fossilfria transporter. Målet ska uppnås 2025. Under året reviderades policyn gällande resor och fordon, för att ligga i linje med och konkretisera hur koncernen kan nå det nya målet i klimat- och energiprogrammet. En vidareutveckling och standardisering av inköpsprocessen för kommunens verksamhetsfordon inleddes under hösten, liksom ett omfattande arbete för att kartlägga kommunens fordonspark. Detta för att i förlängningen kunna tillgodose laddinfrastruktur för kommunens elfordon.

Ett flertal fordon och även en ismaskin har gått över till eldrift, men för att nå målet om fossilfria transporter till 2025 och för att uppnå EU:s Clean Vehicle Directive behöver andelen elfordon som anskaffas öka kraftigt närmaste åren. För att underlätta anskaffande av elfordon inledde kommunledningsförvaltningen ett projekt för etablering av laddinfrastruktur för kommunens fordonsflotta. Projektet kommer att genomföras under 2024 i samråd med förvaltningarna och Lejonfastigheter.

Under 2023 har bolagen och miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen fortsatt att implementera de krav för minskad klimatpåverkan från entreprenadupphandlingar, som man tidigare gemensamt tagit fram. Andelen förnybart bränsle som används vid genomförande av kommunens drift och entreprenader har varit lägre än målet, bland annat till följd av det pågående kriget i Ukraina som har stor påverkan både på pris och tillgänglighet av förnybara bränslen.

Arbetet för omställning till hållbara transporter inom hela kommungeografen har pågått på flera håll inom koncernen. En stor del av arbetet genomförs av Samhällsbyggnadsnämnden. Arbetet med grön resplan i skolor pågår i samverkan med Lejonfastigheter och Utbildningsförvaltningen. Under året har arbetet med T1-skolorna och Tornhagsskolan avslutats. Arbetet med Ånestadsskolan har fortsatt och Kvinnebyskolan startats upp. Under 2023 har ett nytt kartverktyg använts där elever och föräldrar fått visa

skolvägar och markerat platser som behöver förbättras. Arbetet resulterar i en åtgärdslista som tas fram i dialog och sedan delges föräldrar och elever.

Åtgärder för att öka trafiksäkerheten i anslutning till skolor har genomförts med fysisk ombyggnation av övergångsställen vid Ånestadsskolan, Nya Tanneforsvägen till Tanneforsskolan och en ny cykelöverfart vid Fridtunaskolan. Dessutom har trafiksäkerhetsåtgärder med hastighetssäkring av övergångsställen och passager genomförts, bland annat i Skäggetorp, Sturefors och Berg.

Tekniska Verkens produktionsanläggning för flytande biogas är den största i sitt slag i Sverige. Flytande biogas är effektivare att lagra och distribuera än biogas i gasform, eftersom biogasens volym blir så mycket mindre när den blir flytande. Efterfrågan på flytande biogas i industrin och som bränsle till tunga fordon fortsätter att öka. För att möta den stora efterfrågan påbörjade Tekniska verken under året en utbyggnad av den befintliga biogasanläggningen.

3.7.3 Vad har arbetet bidragit till?

Resultatet från Samhällsbyggnadsnämndens medborgarundersökning visar att andelen medborgare som upplever en god kvalitet inom tillgänglighet ligger betydligt över målvärdet. Detta viktat utifrån parametrarna: tillgänglighet för personer med funktionsvariation, trafikinformation, drift av gator, torg och gång- och cykelbanor, samt utbyggt infrastruktur.

Att arbetet avseende resor och kommunikationer bedrivs på ett ändamålsenligt sätt bekräftas även i SCBs medborgarenkät där medborgarna ger kommunen höga omdömen avseende bl a utbud av gång- och cykelvägar i kommunen, trafiksäkerheten på dessa, samt möjligheten att på ett enkelt sätt kunna använda kollektivtrafiken. Dessutom ges höga omdömen avseende underhåll av kommunens offentliga miljö, där skötsel och snöröjning av gator och vägar samt gång- och cykelvägar ligger på en hög nivå i jämförelse med andra kommuner i landet.

Erfarenheter och effekter av arbetet med att få fler barn och unga att gå eller cykla till skolan har visat på behov och nyttan med samverkan mellan förvaltningarna, skolorna, föräldrar och barn och förslag till än mer utveckling finns. Utifrån dialog med barn och föräldrar har säkerheten på barnens väg till skolan kunnat ökas genom fysiska åtgärder.

Arbetet behöver även fortsatt prioriteras för att uppnå kommunens uppsatta mål inom området. Det är en utmaning att minska utsläppen samtidigt som antalet anställda i kommunen ökar. Gällande det interna arbetet är det systematiska arbetet kring transporter viktigt och det är angeläget att förvaltningarna fortsatt arbetar utifrån de åtgärder som är identifierade.

Arbetet som sker inom de kommunala bolagen är mycket positivt och ger möjligheter för såväl boende, företag, genomresande och många andra att delta i omställningen till ett mer hållbart transportsätt.

Kommunorganisationens fordonsflotta (ej koncernen) har sedan många år utgjorts till ungefär hälften av el-, laddningshybrider och gasfordon (avseende personbilar och lätta

lastbilar). Utöver det utgörs ungefär 30% av fordonsflottan av dieselfordon som är godkända för att tankas på HVO100 (miljödiesel), och där detta görs i varierande grad. Trots att cirka 80 % av fordonsflottan kan köras fossilfritt, tankades fordonen till bara cirka hälften med fossilfria drivmedel (el, biogas och HVO100). Möjligheterna och utmaningarna ser olika ut för olika sektorer och att möta dem på olika sätt är viktigt.

På Tekniska Verken drivs närmare 85 % av arbetsmaskiner, bruksfordon och lastbilar på förnybart bränsle. Motsvarande siffra för deras tjänstebilar är 72 %. Tekniska verkens entreprenörers sopbilar drivs av biogas. Även samarbetspartners använder flytande biogas för att transportera aska till Langöja i Norge och biogödsel till bönder i regionen.

3.8 Klimatanpassning

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 3 - God hälsa och välbefinnande
- 6 - Rent vatten och sanitet för alla
- 11 - Hållbara städer och samhällen
- 13 - Bekämpa klimatförändringarna
- 15 - Ekosystem och biologisk mångfald.

Området berör främst de kommunövergripande målen:

- En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet
- Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum
- Skolor med studiero där fler klarar kunskapsmålen
- Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv

3.8.1 Hur styrs arbetet?

Det finns ett program och en handlingsplan för kommunens övergripande arbete med klimatanpassning. I den fysiska samhällsplaneringen finns ett antal olika styrdokument såsom översiktsplan, tillägg till denna och detaljplaner för specifika områden av staden. Utöver det finns exempelvis dagvattenpolicy, riktlinjer för ekosystemtjänster med mera.

3.8.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Under 2023 har ett förslag till reviderad program för klimatanpassning och ny handlingsplan för klimatanpassning tagits fram och skickats på remiss. Arbetet inleddes i slutet på 2022 med genomförande av en workshop för tjänstepersoner från förvaltningar och bolag och med stöd av SMHI för att ta fram framtidsbilder. Under våren togs fram en övergripande klimat- och sårbarhetsanalys för Linköpings kommun vars resultat har omhändertagits i utkastet till program och handlingsplan för klimatanpassning. Resultaten visar bland annat att insatser för att implementera anpassningsåtgärder kopplat till främst skyfall och värme behöver växla upp och ske i samverkan med kommunala bolag. Samtliga förvaltningar och bolag har deltagit i arbetet med klimat- och sårbarhetsanalys och framtagande av förslag till åtgärder för handlingsplanen.

Utöver arbetet med styrdokument har kommunledningsförvaltningen genomfört en första workshop med medborgare kring klimatanpassning. En workshop med med byalag och boende på landsbygden genomfördes med SMHIs modell för att skapa framtidsbilder och identifiera möjliga åtgärder för att klimatsäkra i deras område.

Samhällsbyggnadsnämnden har tagit fram en ny skyfallskartering och konsekvensbedömning under 2022/2023. Underlagen visar bland annat var skyfallsstråk och översvämningsytor finns i Linköpings tätort, inklusive orterna Malmslätt, Sturefors, Ekängen, Lingham, Vikingstad, Ljungsbro och Berg. Tre olika regnscenarier har studerats; 30-årsregn, 100-årsregn och 1 000-årsregn. I arbetet med framtagandet av vattentjänstplanen har skyfallsstråk och skyfallsgator analyserats övergripande för att bättre kunna planera för ökade regnmängder och bedöma skyfallets påverkan på vattentjänsterna (dricksvatten, avloppsvatten och dagvatten). Skyfallskartläggningen är en viktig del i kommunens beredskapsarbete för att möta ett förändrat klimat.

Samhällsbyggnadsnämnden har även genomfört fysiska åtgärder för att klimatanpassa staden. Tillsammans med Tekniska Verken har samhällsbyggnadsnämnden utrett och anlagt våtmarker. Under året har omfattande arbeten med trädplanteringar genomförts, merparten planterades under hösten. Arbetet har intensifierats för att ersätta döda träd i staden och som del i klimatanpassningsåtgärder. Arbetet fortsätter även kommande år. Bygg- och miljönämnd har informerat miljöfarliga verksamheter inom översvämningsområden om risk för översvämning i samband med tillsyn.

De större kommunala bolagen har stor rådighet inom området och arbetar aktivt med olika typer av åtgärder inom klimatanpassning. Några exempel nämns här.

Sedan januari 2021 har Lejonfastigheter och Stångåstaden deltagit i ett forskningsprojekt lett av Linköpings universitet om klimatsårbarhet och anpassning av fastigheter. Lejonfastigheter har tidigare år genomfört en sårbarhetsanalys som visade att det fanns förskolor, skolor, omsorgsbyggnader som riskerar kraftigt förhöjda inomhustemperaturer vid värmebölja. Med det som underlag har Lejonfastigheter under 2023 genomfört en fördjupad värmestudie i utvalda skolor. Lejonfastigheter och Stångåstaden kommer under 2024 med stöd av Linköpings universitet att arbeta vidare med sina handlingsplaner.

Kommunens förvaltningar och Lejonfastigheter deltar i ett forskningsprojekt med Linköpings universitet (BRIGHT). Projektets syfte är att bidra till effektiv klimatanpassning genom ny kunskap, optimerade metoder och förbättrade verktyg som kan hjälpa svenska kommuner att anpassa sin bebyggelse till framtida värmeböljor. Projektet pågår till november 2025.

Tekniska Verken arbetar med att förebygga och mildra effekterna av eventuella framtida leveransproblem, som kan orsakas av till exempel häftiga regn, översvämningar, kraftiga stormar och extrem torka och värme, genom att trygga våra leveranser och skydda viktig infrastruktur. Under 2023 har arbetet bestått bland annat av att analysera olika kartmaterial för att upptäcka eventuella problemområden i verksamheten samt indentifera åtgärder för dessa.

Vi vädresäkrar även våra elledningar, som en del av vårt arbete inom klimatanpassning. Vädresäkring betyder att vi byter isolerade luftledningarna mot antingen kabel eller mot isolerade luftledningarna som är mer motståndskraftiga mot väder och fallande träd.

För att minska risken för översvämningar i källare hos kunder vid exempelvis skyfall arbetar Tekniska Verken ständigt med att lägga nya och renovera befintliga ledningar för vatten och

avlopp. Felaktigt anslutna dagvattenledningar från avloppsnätet kopplas bort, så att regnvattnet leds ut i närmsta vattendrag istället för att följa med avloppsvattnet till reningsverket.

3.8.3 Vad har arbetet bidragit till?

Klimatanpassning är ett långsiktigt och kontinuerligt arbete, som behöver genomsyra flera verksamhetsområden. Klimatanpassning och konsekvenser av ett förändrat klimat finns därför med, där det är relevant, i nya styrdokument som tas fram.

En viktig utgångspunkt vid kommande revidering av handlingsplanen, blir de nya kunskapsunderlagen i form av värmekartering respektive skyfallskartering. Utifrån fortsatta analyser av dessa kommer behovet av fortsatta och intensifierade åtgärder inom olika områden att tydliggöras.

Anläggandet av våtmarker leder minskar klimatpåverkan genom bättre temperaturförhållanden och bättre förmåga att omhänderta och styra vattenflöden vid skyfall, Dessutom förväntas de leda till förbättrad vattenkvalitet och ökad biologisk mångfald.

Utifrån sårbarhetsanalyser som genomfördes för Lejonfastigheter och Stångåstaden identifierades utöver de sårbara byggnader även områden med hög översvämningrisk där det finns potential att leda bort regnvatten på ytan och på så vis skydda många av våra byggnader. Inom Lejonfastigheter har åtgärdsarbetet för värme påbörjats bland annat med test av med takfläktar på Nygårdsskolan. Framöver behövs en fördjupad dialog med skolverksamheten för att hitta klimatanpassningsåtgärder genom att använda byggnaden på ett mer flexibelt sätt.

4. Social hållbarhet

Såväl kommunen, som kommunens medborgare, näringsliv och civilsamhälle, bidrar på olika sätt i arbetet för en socialt hållbar kommun.

Definitionen av ett socialt hållbart Linköping är:

Ett socialt hållbart Linköping innebär ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader, är delaktiga i samhällsutvecklingen och som känner tillit till varandra och till samhällets olika delar.

(Utdrag från kommunens hållbarhetspolicy).

Social hållbarhet beskrivs på många olika sätt. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Folkhälsomyndigheten har genom den gemensamma arenan Mötesplats social hållbarhet tagit fram en beskrivning av ett socialt hållbart samhälle:

- Ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader.
- Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Utifrån denna beskrivning kan folkhälsoläget ses som ett uttryck för en socialt hållbar samhällsutveckling. Det finns därför många som likställer god och jämlik hälsa med social hållbarhet.

4.1 Hur arbetar Linköpings kommun med social hållbarhet?

Linköpings kommun arbetar rättighetsbaserat utifrån mänskliga rättigheter. Kommunen arbetar brett med delaktighet, inkludering, icke-diskriminering, jämlikhet, transparens och ansvar, för att förbättra verksamheten och välfärden till medborgarna. Detta är också viktiga grunder för en god folkhälsa där individer har möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. Kommunen arbetar även främjande för att fler medborgare ska vara fysiskt aktiva hela livet.

Många av de mänskliga rättigheterna är lagstadgade i Sverige och avspeglas i en stor del av kommunens uppdrag. Till exempel är kommunens roll att säkra alla barns möjlighet att delta i skolundervisning, att äldre kan få hemtjänst eller en plats på ett äldreboende, att avloppssystem och vattenrening fungerar och att alla ska ha tak över huvudet. Kommunens arbete med miljö- och klimatfrågor, för att säkra möjligheterna till exempelvis hållbar livsmedelsproduktion och goda livsmiljöer, bidrar också till att uppfylla de mänskliga rättigheterna.

4.2 Arbete mot segregation

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 1 - Ingen fattigdom
- 4 - God utbildning för alla
- 10 - Minskad ojämlikhet
- 11 - Hållbara städer och samhällen
- 17 - Genomförande och partnerskap.

Området berör främst följande kommunövergripande mål:

- Ökad trygghet, säkerhet och minskad segregation
- Ett växande Linköping med ett starkt näringsliv och fler i jobb
- Valfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum
- Stark gemenskap och människor i arbete
- Skolor med studiero där fler klarar kunskapsmålen

4.2.1 Hur styrs arbetet?

I januari 2020 beslutade kommundirektören om en ny modell för ledning och samordning av insatser mot segregation samt trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. 2023 fattades beslut om en ny modell för arbetet med det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet, därmed är detta inte längre en del av modellen mot segregation. Arbetet för att minska och motverka den socioekonomiska boendesegregationen har fortlöpt under 2023.

Främst har insatserna haft fokus på de tre områden där flest invånare med svagare socioekonomi bor: Berga, Ryd och Skäggetorp. Arbetet utifrån modellen tar avstamp i nulägesbilder för områdena samt en gemensam åtgärdsplan mot segregation.

Nulägesbilderna uppdaterades senast våren 2023 (med statistik från 2022) och finns publicerade på linkoping.se. Åtgärdsplanen uppdateras varje år och både åtgärdsplanen för 2023 och 2024 finns publicerade på linkoping.se.

4.2.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Berörda nämnder deltog under 2023 i arbetet utifrån lednings- och samordningsmodellen mot segregation. Nämnderna rapporterar om genomförda insatser utifrån det kommungemensamma strategiska utvecklingsuppdraget "Samtliga nämnder ska inom ramen för sitt basuppdrag vidta åtgärder och intensifiera arbetet för att minska och motverka

segregation samt bidra till samordningen av kommunens insatser avseende segregation och trygghetsskapande åtgärder". Ett urval av aktiviteter/åtgärder med bäring på det strategiska utvecklingsuppdraget specificeras nedan.

Arbetsmarknadsnämnden har vidareutvecklat samhälls- och arbetsmarknadskunskap för nämndens målgrupp och arbetar för att kunna ta emot fler personer inom ramen för arbetsmarknadsinsatser.

Barn- och ungdomsnämnden har arbetat med projektet Språkutvecklande förskola och gjort olika insatser för att stärka svenska som andraspråk, till exempel genom kompetenshöjning. Nämnden har också påbörjat pilotprojektet språkhöjande insatser för medarbetare och språkkartläggning vid nyanställning. Flera insatser har även prioriterats för att öka antalet barn i förskolan i områden med socioekonomiska utmaningar. Bildningsnämnden har fortsatt följa upp resultaten för de elever som flyttades från Skäggetorpsskolan i samband med nedläggningen.

Social- och omsorgsnämnden har fortsatt arbetet med att etablera nära socialtjänst i Skäggetorp, utvecklat samverkan mellan socialtjänst och förskola/skola samt fortsatt att fördela bostäder för nyanlända till olika delar av kommunen.

Stångåstaden arbetar kontinuerligt med stadsdelsutveckling i alla sina områden, inte minst i Berga, Ryd och Skäggetorp. Under 2022 togs ett strategiskt styrdokument fram som beskriver Stångåstaden långsiktiga mål med stadsdelsutveckling 2022-2027 som de fortsatt arbetar utifrån 2023. Uppföljning av avrapportering sker i tre styrgrupper, en för respektive stadsdel. Stångåstaden arbetar också för en meningsfull fritid i stadsdelarna samt för att få fler Linköpingsbor i arbete.

Samhällsbyggnadsnämnden har en rad projekt på gång, bland annat en utveckling av kvarteret runt Berga centrum. Planläggning för förtätning i Skäggetorp pågår och det planeras för att en mindre andel ska vara markboende i form av radhus. Aktivitetsparkerna byggs om i Berga och Skäggetorp. Bygg- och miljönämnden har bland annat genomfört informationsinsatser i Ryd och Skäggetorp.

Kultur- och fritidsnämnden har bland annat fortsatt att utveckla Berga by, gett stöd till civilsamhället för att arbeta med föreningsutveckling i Skäggetorp och Berga, fortsatt utvecklingen av Ryds sportcentrum samt utökat kulturpuls till ännu en skola. Det har även fattats beslut om differentierade avgifter på kulturskolan för att möjliggöra för fler att delta.

4.2.3 Vad har arbetet bidragit till?

Den ökade segregationen är en utveckling som pågått under lång tid inte bara i Linköping utan även i andra delar av Sverige. Linköping är en segregerad stad där personer med mycket god socioekonomi i många stadsdelar bor samlat, liksom personer med sämre socioekonomi bor samlat i andra stadsdelar. Utvecklingen tar tid att vända och den måste ses ur ett längre perspektiv än från år till år.

Segregationsarbetet har under 2023 haft fortsatt fokus på stadens tre områden med socioekonomiska utmaningar: Berga, Ryd och Skäggetorp. I de områdena är den ekonomiska standarden lägre än i kommunen i stort, trångboddheten är större,

förvärvsfrekvensen är lägre, färre blir behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram och färre röstar i allmänna val.

Särskilt i Skäggetorp går det även tydligt att se fenomenet "lyckoparadoxen". Många flyttar in till stadsdelen när de inte har ett arbete och ut från stadsdelen när de har ett arbete. Det innebär dels att det flyttas mycket i stadsdelen, vilket får stora konsekvenser för till exempel skolan, men även att många av dem som rustas och får arbete lämnar stadsdelen - det blir svårare att höja den socioekonomiska standarden för själva stadsdelen.

Av de 50 åtgärder som fanns i åtgärdsplanen 2023 är 7 genomförda, 36 pågår och 7 är inte påbörjade. Arbetet har strävat efter att komma bort från kortsiktiga projekt så att en stor del av åtgärderna är långsiktiga och pågår år efter år ska ses som något positivt. Av de 7 åtgärder som inte påbörjats eller genomförts är flera relaterade till planprogrammet för Skäggetorp som upphävdes 2023.

4.3 Barnkonventionen

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 1 - Ingen fattigdom
- 3 - Hälsa och välbefinnande
- 4 - God utbildning för alla
- 10 - Minskad ojämlikhet
- 16 - Fredliga och inkluderande samhällen.

Området berör främst följande kommunövergripande mål:

- Ökad trygghet, säkerhet och minskad segregation
- Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv
- Valfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum
- Skolor med studiero där fler klarar kunskapsmålen
- Effektiv organisation med goda resultat.

4.3.1 Hur styrs arbetet?

Barnkonventionen är numera reglerad enligt lag. Utöver detta har Linköpings kommun inget särskilt styrdokument som reglerar kommunens arbete med konventionen om barnets rättigheter, men flera styrdokument berör området. Kommunens hållbarhetspolicy och reglemente innehåller regleringar inom områden som har indirekt verkan för barnkonventionens uppfyllande, bland annat rörande jämställdhet, jämlikhet, hälsa och demokrati- och mångfaldsfrågor.

Reglementet anger också barn- och ungdomsnämndens samt bildningsnämndens ansvar för skolfrågor men även att de fullgör de uppgifter som ankommer på vårdgivaren för den medicinska och psykologiska delen av elevhälsan. Kultur- och fritidsnämnden har enligt reglementet ansvar för samordningen av ungdomsstrategiska frågor, allmän kulturverksamhet för barn och unga, ungdoms- och fritidsverksamhet samt sommaraktiviteter för barn och ungdomar till 16 års ålder. Reglementet anger också social- och omsorgsnämndens ansvar för barn och unga inom deras lagstyrda verksamhet.

Kommunens idrottspolitiska program och handlingsplan, kommunens riktlinjer för arbete med nationella minoriteters rättigheter samt det funktionshinderpolitiska programmet nämner specifikt barn och unga som en målgrupp, och kommunens kulturpolitiska program lyfter särskilt barnkonventionen.

Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen har en barnchecklista som används vid beredning av beslutsärenden till nämnd. Listan ska checkas av som en del av beredningen av alla beslutsärenden för att se om barnkonsekvensanalys ska skrivas fram och bifogas ärendet. I dagsläget finns ingen övergripande mall som kan användas av alla förvaltningar. Bedömningar av barnets bästa eller barnkonsekvensanalyser är inte heller obligatoriska att ha med i tjänsteskrivelser inför beslut.

SOF har under 2023 tagit fram en handlingsplan för hur förvaltningen ska arbeta med att implementera barnkonventionen inom förvaltningens samtliga verksamheter. Arbetet med handlingsplanen kommer att fortlöpa och utvärderas under 2024.

Frågor som rör barnkonventionen och dess implementering kan regelbundet tas upp på Nätverk för social hållbarhet där alla förvaltningar har deltagande representanter.

4.3.2 Exempel på insatser som genomförts i koncernen

Det finns flera exempel på hur kommunen arbetar med barns delaktighet och inflytande. Det gäller bland annat ungdomsombuden, ungdomsverksamheter där unga får vara med och utveckla verksamheten, samråd vid stadsutveckling, och barn som blir involverade i sin egen behandling. Dock saknas det generellt förvaltningsöverskridande strukturer och arbets sätt för barn att komma till tals och för förvaltningarna att ta tillvara på barns åsikter, både för det enskilda barnet och för barn som grupp.

I skolans grunduppdrag ingår att ständigt arbeta för att erbjuda Likvärdig skola till alla kommunens elever. En rad olika insatser som går i linje med detta pågår inom utbildningsförvaltningen. Insatserna innefattar bl.a. likvärdighetsbidrag till skolor med hög andel elever som riskerar att inte nå målen, förstärkt elevhälsoarbete och även en riktad insats till skolor som bedöms behöva förstärkt ekonomiskt stöd. Små skolor på landsbygden med få elever har svårt att få en ekonomi i balans, med en riktad insats till dessa skolor skapas möjlighet till likvärdiga förutsättningar att bedriva undervisning även på landsbygden.

Social- och omsorgsförvaltningen har fortsatt arbetet med en handlingsplan för barnrätt som nu verkställts.

Flera förvaltningar arbetar med barns bästa på olika sätt, men det saknas ofta en övergripande systematik inom såväl som mellan förvaltningarna kring hur arbetet med Barnkonventionen utförs.

Under 2023 har fortsatt implementering av arbetet med Rätt kurva samt samverkan genom SSPF skett. Även arbetet med nära socialtjänst har utvecklats och etablerats i Skäggetorp. Alla arbetena handlar på olika sätt om att genom förbättrade samverkansformer mellan förskola/skola, kultur och fritid samt socialtjänst öka trygghet, ge barn och unga bättre förutsättningar att klara skolan samt förebygga kriminalitet bland unga.

4.3.3 Vad har arbetet bidragit till?

En av de största utmaningar Linköpings kommun står inför, och som också identifierats av flera nämnder, är likvärdighet och likvärdiga förutsättningar. Många barn i Linköpings kommun har det bra, men klyftorna ökar och jämlikheten minskar, vilket också försvårar möjligheter för flera barn att kunna åtnjuta sina rättigheter.

Kommunens verksamheter arbetar med många goda insatser för att tillförsäkra barn deras rättigheter. Det är tydligt att de verksamheter som möter barn har kommit längre i arbetet. Det strukturella arbetet behöver dock förbättras både inom och mellan förvaltningarna. Fler verksamheter behöver fundera över på vilket sätt barnkonventionen är relevant för dem och hur ett strukturerat barnrättsarbete kan ge ytterligare effekter. Utrymme behöver också skapas för att få en samsyn kring förvaltningarnas gemensamma utmaningar i barnrättsarbetet.

4.4 Delaktighet och inflytande

Delaktighet och inflytande kopplar främst till det globala målet nummer

- 16 - Fredliga och inkluderande samhällen

Området berör främst de kommunala målen:

- Ett attraktivt och tryggt Linköping
- Valfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum
- Stark gemenskap och människor i arbete

4.4.1 Hur styrs arbetet?

Medborgardialoger inom kommunens olika verksamheter

Sedan 2019 har kommunövergripande medborgardialoger mellan Linköpingsbor och förtroendevalda bland annat skett inom ramen för *Kommunfullmäktiges utskott för medborgardialog*. Under 2022 antogs en reviderad arbetsordning för kommunfullmäktige i vilken de tidigare utskotten ersattes av geografiska utskott med fokus på situationell trygghet.

Uppdraget att säkerställa olika vägar för medborgarinflytande ligger på respektive nämnd enligt reglementet. Nämnderna har ett flertal verktyg till sitt förfogande. Enligt reglementet ska "den politiska organisationen utveckla den lokala demokratin, främja en bred demokratisk representation och bidra till att den kommunala verksamheten utvecklas effektivt utifrån Linköpings specifika förutsättningar."

Inom Bildnings- samt Barn och ungdomsnämndens ansvarsområde kan dialoger bland annat omfatta möten med elever och vårdnadshavare inför förändringar i en skolas programutbud, lokalisering, upptagningsområde eller liknande. Likaså har skolorna eller utbildningsförvaltningen dialogmöten/öppna hus etc inför val till högstadium eller gymnasium. Via hemsidan finns särskilda e-tjänster för synpunkter och klagomål på flera språk.

Inom Kultur- och fritidsnämndens ansvarsområde organiseras möten och efterfrågas inspel till beslut i policyfrågor av olika karaktär. Olika frågor kräver olika processer, exempelvis inför beslut av policydokument som ett idrottspolitiskt eller kulturpolitiskt program hålls seminarier och möten med olika grupper i samhället.

Samhällsbyggnadsnämnden är den nämnd som har tydligast regelverk kopplat till dialoger. Detta eftersom berednings- och beslutsprocessen är tydligt reglerad i plan- och bygglagen som definierar hur samrådsprocessen ska gå till.

Äldrenämnden och social- och omsorgsnämnden arbetar på samma sätt som som övriga nämnder med dialog i samband med större förändringar eller beslut som etablering av ett behandlingshem eller liknande. Äldrenämnden och social- och omsorgsnämnden nämnden finns med i det kommunala pensionärsrådet för en löpande dialog med pensionärsorganisationerna. För den vardagliga kontakten finns funktioner som äldreombudsman och särskilda e-tjänster för synpunkter, frågor och klagomål.

Samtliga berörda nämnder är representerade i Linköpings kommunala råd för funktionshinder och delaktighet.

Kommunstyrelsen arbetar särskilt med landsbygdsfrågor genom en särskild tjänsteperson som har upparbetade kontakter med byalag, bygdegrupper och andra föreningar på landsbygden.

Tillgänglighet

Linköpings kommuns funktionshinderpolitiska program "Ett delaktigt Linköping" har utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Konventionen syftar till att undanröja allt som hindrar människor från att ta del av de mänskliga rättigheter som tillkommer alla. Programmet definierar områden som kommunen ska utveckla; bemötande, Kommunikation och demokratiskt deltagande, arbete, kultur och fritid, utbildning, fysisk miljö liksom omsorg och hälsa. Varje nämnd, styrelse och bolag ansvarar för att funktionshinderpolitiska programmet genomförs.

4.4.2 Exempel på insatser som gjorts inom koncernen

Medborgardialog på landsbygden

Under 2023 genomfördes 4 stycken medborgardialoger med kommunens byalag. I maj 2023 organiserade kommunen två aktiviteter inom ramen för den nationella landsbygdsveckan. Ett dialogmöte om bl.a mobil biblioteksverksamhet samt en workshop om klimatanpassning.

Kommunen organiserade även 5 olika workshops, dialoger och samtal med olika aktörer på landsbygderna i samband med revideringen av kommunens landsbygdsstrategi. Som en del av nulägesanalysen i samband med revideringen av landsbygdsstrategin genomfördes även en enkätundersökning med temat "Tyck till om Linköpings landsbygder!" under november 2023.

Tillgänglighet

Att främja en ökad tillgänglighet till kommunens verksamheter och miljöer är en viktig del i att främja jämlikhet och delaktighet. Under året har digitaliserings- och tillgänglighetsåtgärder för egenorganiserad idrott vid Vidingsjö Motionscentrum genomförts, där QR-koder för motionärer har satts upp vid utegymmet. Under 2023 har även ett nytt urbant motionsspår upprättats utmed Tinnerbäcken i Berga med avståndsmarkeringar och QR-koder som möjliggör olika typer av träningsövningar.

Stadsbiblioteket har bland annat upprustat Forskarsalen under 2023, inom ramen för projektet Kom in! Detta har resulterat i att rummet erbjuder en lugn läsesal för alla besökare, något som har efterfrågats av besökare.

Samhällsbyggnadsnämnden rapporterar i sin verksamhetsberättelse för 2023 att stråket utmed Tinnerbäcksravinen förbi Universitetssjukhuset har byggts om för att bli mer tillgängligt, trafiksäkert och trevligt. Förutom breddning av cykel- och gångvägar och förbättrad belysning har också flera platser skapats för vistelse, rekreation, avkoppling och naturnära upplevelser. Här finns nu flera platser att stanna på och uppleva den unika miljön mitt i staden och även möjlighet till bättre vattenkontakt. Kompletterande planteringar för att stärka det ekologiska stråket har också genomförts inom projektet liksom ett flertal trappor ner till stråket från intilliggande områden. Förväntad effekt är minskat antal synpunkter kring trafiksäkerhet, minskat antal tillbud eller olyckor, men också ökad användning av stråket. Tanken är också att miljön ska vara lättillgänglig för besökare och patienter på universitetssjukhuset.

Delaktighet

Social- och omsorgsförvaltningen arbetar med att få barn och unga att i högre utsträckning delta i brukarundersökningar. Genom detta förväntas resultaten kunna användas i högre utsträckning än idag.

Linköpings kommun har sedan januari 2020 varit partner i EU-projektet European Pact for Integration, EPI, som syftar till att i samverkan med övriga partner i projektet arbeta fram och

testa en metod för ökad inkludering och delaktighet. Projektet har pågått januari 2020 – juni 2022.

I samarbete med Arena arbetsmarknad, som är en satsning inom Integrations- och arbetsmarknadsnämnden, har det på Agora ordnats arrangemang riktade till unga. Detta har i stor utsträckning skett i samarbete med unga och genom ungas delaktighet. Bland dessa arrangemang återfinns EPA-träff, olika idrottsturneringar, konserter, musikworkshops, delaktighet vid installationen av Vinterljus, halloween- och vinterfest på Skylten, föreläsning inom ramen för UngPuls jämställdhetsarbete samt ungdomsdrivna event som coachats av UngPuls. En del av samarbetet har också innefattat projektet Jalla Rösta som initierades av UngPuls med syfte att öka valdeltagandet i Berga, Ryd och Skäggetorp. Inför valet arrangerades möten där politiker, unga och vuxna gavs möjlighet att diskutera vad som sker i deras stadsdelar. Projektet drivs nu av Stadsmissionen i samarbete med UngPuls.

Linköpings deltagande i klimatneutrala städer 2030

Linköpings kommun deltar sedan 2021 i Klimatneutrala städer 2030 - ett projekt för städer som vill gå före i klimatomställningen. I projektet deltar Sankt Kors Fastighets AB, Linköping Science Park AB, Campushallen och Linköpings universitet. Ökad delaktighet är en central del i projektet där framtagandet av klimat- och energiprogrammets handlingsplan/färdplan fungerat som avstamp för genomförda dialoger.

Inom ramen för Klimatneutrala Linköping har ett flertal olika dialoger genomförts, bland annat med civilsamhälle, gymnasieelever, seniorer med flera. Syftet har varit att skapa engagemang och delaktighet i kommunens omställningsarbete, och dels att få inspel till kommande klimatfärdplan.

4.4.3 Vad har arbetet bidragit till?

Tillgänglighet

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden genomför varje år en medborgarundersökning. Resultatet visar att andelen medborgare som är nöjda med Linköping gällande attraktivitet och tillgänglighet är något lägre 2022 än målvärdet, men andelen nöjda har ökat både bland män och kvinnor från föregående år. Andelen medborgare som upplever en god kvalitet inom tillgänglighet för personer med funktionsvariation har mellan 2021 och 2022 ökat bland män, men minskat bland kvinnor.

Delaktighet

Kommunens delaktighetindex ger en samlad bild av hur väl kommunen möjliggör för medborgarna att delta i kommunens utveckling. Mellan 2021 och 2022 har indexet förbättrats från 61 till 69 men därefter sjunkit till 61 procent av maxpoäng för 2023. Detta placerar Linköpings kommun resultatmässigt bland de mittersta 50 procent av kommunerna.

Miljö och samhällsbyggnadsnämnden ser en ökad trend gällande klagomål och rådgivningsfrågor än tidigare år, vilket delvis anses vara en effekt av att medborgarna i

Linköping blivit mer medvetna om sina rättigheter och vad de kan få hjälp med från kommunen gällande sin boendemiljö.

Linköpings deltagande i klimatneutrala städer 2030

Inspel från dialoger har omhändertagits i den politiska processen kopplat till framtagande av Klimatfärdplan för Linköpings kommun 2024-2030. Förslagen har värderats utifrån färdplanens föreslagna aktiviteter och i vissa fall inneburit att aktiviteter justerats till följd av inkomna förslag.

4.5 Folkhälsa och förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 3 - Hälsa och välbefinnande
- 5 - Jämställdhet
- 10 - Minskad ojämlikhet

Området berör främst följande kommunövergripande mål:

- Ett attraktivt och tryggt Linköping
- Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv
- Valfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum
- Stark gemenskap och människor i arbete
- Hållbar verksamhetsutveckling.

4.5.1 Hur styrs arbetet?

Folkhälsan i Linköping och Östergötland

Folkhälsa är ett uttryck för befolkningens hälsa och hur den är fördelad. I kommunens strävan för social hållbarhet är målet att främja en god och jämlik hälsa hos alla invånare, och detta har också starka kopplingar till verksamheterna i flertalet nämnder. I enlighet med reglementet så ansvarar kommunstyrelsen för att samordna folkhälsofrågor inom ramen för hållbar utveckling. Hållbarhetspolicyn för Linköpings kommunkoncern inkluderar ett folkhälsoperspektiv. Även andra styrdokument, som de funktionshinderspolitiska och idrottspolitiska programmen innehåller ett folkhälsoperspektiv.

I den idrottspolitiska handlingsplanen har samtliga nämnder, förvaltningar och bolag ansvar utifrån respektive ansvarsområde för att skapa förutsättningar för Linköpingsbor att vara fysiskt aktiva hela livet.

I övrigt är många folkhälsofrågor inkluderade i olika typer av lagstiftning såsom skollagen, plan och bygglagen, bibliotekslagen samt ytterligare lagstiftning som berör områden som jämställdhet, socialtjänst m.m. Vilket gör att frågorna på olika sätt ingår i förvaltningarnas olika grunduppdrag.

Ett exempel på detta är en lagändring som syftar till att stärka elevhälsan som trädde i kraft den 2 juli 2023. Lagändringen innebär att elevhälsans arbete ska vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och att det ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser.

Kommunerna i Östergötland, inklusive Linköpings kommun, och Region Östergötland har enats om en gemensam folkhälsodeklaration för det fortsatta arbetet för en jämlik hälsa i länet. Som en del av denna överenskommelse deltar kommunalråd och tjänstepersoner i det regionala folkhälsopolitiska nätverket i Östergötland.

Under 2022 fastställdes den regionala Folkhälsostrategin, vilken kommunfullmäktige också ställt sig bakom. Frågor som på olika sätt rör folkhälsa behandlas även regelbundet i nätverk för social hållbarhet.

Förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)

För att nå det övergripande målet för folkhälsopolitiken krävs ett aktivt hälsofrämjande och förebyggande ANDTS-arbete, men också en god samverkan och ett gott samarbete. Ett nav för detta samarbete utgörs av det regionala ANDTS-rådet, vilket består av fyra av länets kommuner, Region Östergötland, Polisområde Östergötland och Länsstyrelsen Östergötland. Linköpings kommun är representerat i rådet av ansvarigt kommunalråd samt det tjänstepersonsnätverk som är kopplat till rådet.

ANDTS-rådet har i samverkan tagit fram en regional ANDTS-strategi med det övergripande målet: "Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk". Strategin har sex målområden som rör kommunens verksamhet och rådighet. I februari 2023 togs beslut om att Linköpings kommun ställer sig bakom strategin.

Linköpings kommun står sedan november 2016 även bakom Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025. Tobacco Endgame är ett projekt för opinionsbildning som syftar till utfasning av tobaksrökning i Sverige. Målsättningen är att mindre än fem procent av Sveriges befolkning ska röka dagligen år 2025.

4.5.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Folkhälsan i Linköping och Östergötland

Arbete som påverkar folkhälsoutvecklingen bedrivs redan i hög grad och på olika sätt i kommunens förvaltningar. Mycket av förvaltningarnas basuppdrag som inte syns i budgeten men som ändå utförs kan sannolikt likställas med "vardagligt folkhälsoarbete". Exempel på insatser inom andra områden som inkluderar ett folkhälsoperspektiv är arbetet mot segregation, insatser för att uppfylla barnkonventionen och jämställdhetsintegrering.

Alla förvaltningar rapporterar insatser under 2023 som på olika sätt bidrar positivt till folkhälsoutvecklingen. Flera av dessa insatser redogörs för i andra delar av hållbarhetsrapporten. I detta avsnitt redogörs för insatser som har som direkt mål att främja en bättre hälsa, även om andra insatser också genomförts som indirekt bidrar till en bättre folkhälsa.

Barn- och ungdomsnämnden, bildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden och social- och

omsorgsnämnden ska i samverkan utveckla och stärka insatserna för barn och unga. Fokus ska vara på samordnade, tidiga och förebyggande insatser i syfte att tillgodose barn och ungas behov.

Arbetet med att ta fram en samverkansmodell för socialtjänst, förskola och skola med fokus på barn och unga fortsätter. Arbetet har etablerats i Skäggetorp och Samverkansgrupp Barn och Unga (SBU) fortsätter att leda och utveckla arbetet.

SBU har under 2023, med stöd från kommunledningsförvaltningen, arbetat med att kartlägga arbetet med föräldraskapsstöd och kommer under 2024 arbeta för att ta fram en kommunal strategi för familjestödsprogram.

Det finns fortsatta behov av att rusta skolorna för att möta de elever som har särskilda behov samt den oro och ångest som kryper ner i åldrarna. Ett samarbete med den centrala elevhälsan pågår och utifrån det har exempelvis innehållet på elevhälsodagarna riktats mot behoven som finns på skolorna.

I syfte att hitta ett arbetssätt för att arbeta förebyggande och hälsofrämjande mot lättare psykisk ohälsa kopplat till ungas förändrade levnadsvanor i ett alltmer digitaliserat samhälle pågår under tre år en frivillig insats, *Det syns inte*, på kommunens högstadieskolor. Arbetet vilar på vetenskaplig grund och effekterna studeras noga. Hittills har effekter såsom en ökad medvetenhet om konsekvenser av det digitaliserade samhället påvisats hos eleverna. Skolorna är mycket nöjda med materialet och samtliga skolor som deltog första året har fortsatt år två och ytterligare skolor har anslutit.

En logoped arbetar sedan februari 2023 med uppdraget att vara en del i att utveckla och säkerställa arbetssätt som gynnar varje barns språkutveckling i förskolan

Ett tvåårigt idéburet offentligt partnerskap (IOP) har förnyats med Föreningen Idrott utan gränser (IUG). De använder idrott som verktyg genom att, i samarbete med lokala föreningar, introducera idrottsaktiviteter på idrottslektioner i skolan. Målgruppen för partnerskapet är särskoleungdomar i Linköpings kommun i årskurs 4-9. Det övergripande målet med partnerskapet är att minska risken för barn och ungas utanförskap.

Ett treårigt idéburet offentligt partnerskap (IOP) tillsammans med Novahuset har beslutats av barn- och ungdomsnämnden och social- och omsorgsnämnden. Novahuset är en ideell förening som arbetar stödjande, förebyggande och uppsökande mot sexuellt våld. Syftet med överenskommelsen är att öka kunskapen kring dessa frågor bland elever, medarbetare och vårdnadshavare.

Samhällsbyggnadsnämnden har ett nytt tillvägagångssätt som gäller vid ny- och ombyggnadsprojekt som berör områden med särskild problematik. I dessa områden för nämnden särskilda dialoger med närboende, organisationer, andra förvaltningar och Säkerhetsenheten för att planerade åtgärder på bästa sätt ska stärka miljön och öka den lokala tryggheten.

Utbildning för medarbetare inom Stadsplaneringsavdelningen och Stadsmiljöavdelningen inom området segregation har genomförts under året. Ett flertal närlekplatser har också färdigställts under året för att skapa fler kvalitativa miljöer för lek- och aktivitet för barn och ungdomar.

Vidare har samhällsbyggnadsnämnden under året sett att antalet dödade och svårt skadade inom det kommunala vägnätet ökar. Denna utveckling tillskrivs vintervägslaget som rådde både i början och slutet av 2023. Utvecklingen bör följas noggrant för att se om ökningen avstannar.

En ny handlingsplan i suicidprevention har antagits hösten 2023. Handlingsplanen togs fram av social- och omsorgsförvaltningen tillsammans med en kommunövergripande arbetsgrupp. Implementeringsarbete kopplat till handlingsplanen kommer innebära arbete som att; utveckla förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt, minska medel och metoder, öka medvetenhet och kunskap, förbättrad samverkan och samordning, tidig upptäckt och ett individanpassat stöd samt stöd till efterlevande och personal.

KOF har genomfört flera utvecklingsinsatser som positivt bidrar till förbättrade möjligheter till rörelse och motion såsom öppnandet av det nya Tinnerbäcksbadet, nytt urbant motionsspår runt Tinnerbäcken i Berga, utemiljö vid Ryd sportcenter, utrustning av Vidingsjö motionscentrum och satsning på fritids/pulsbanker.

För att främja fysisk aktivitet med fokus på flickor i socioekonomisk utsatthet, har ett samarbetsavtal med fokus på flickors idrottande i socioekonomiskt utsatta områden tecknats med föreningslivet. Dessutom är också en viktig del i att bevaka möjligheterna till fysisk aktivitet det kontinuerliga samarbetet med ansvariga för kommunens stadsplanering. Här behöver arbetet med att finna strukturer för samarbetet utvecklas för att minska risken att fysisk aktivitet prioriteras bort i samhällsplaneringen.

Viktiga delar i ett folkhälsoarbete är också kulturfrämjande insatser vilket 2023 bl.a. omfattar läsfrämjande aktiviteter, barn- och ungdomsgalleri samt införandet av inkomstbaserad avgift på kulturskolan.

Förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)

Det ANDTS-förebyggande arbetet sträcker sig från främjande och förebyggande insatser till vård och behandling. Även insatser inom närliggande områden bidrar till att förebygga ANDTS, exempelvis kommunens trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete, arbetet mot segregationen och arbetet med arbetsmarknadsinsatser. Viktiga insatser i det ANDTS-förebyggande arbetet är även föräldraskapsstöd, hälsosamtal inom elevhälsan, budget- och skuldrådgivning, arbetet med metoden Bostad först, etableringen av Nära socialtjänst med flera.

Samverkan för att förebygga alkohol och dopning sker också inom ramen för metoderna Ansvarsfull alkoholserving och 100 % ren hårdträning. Ansvarsfull alkoholserving syftar

till att uppnå en god miljö på serveringsställen genom att bland annat minska våld kopplat till servering av alkohol. Under 2023 har utbildning i metoden Ansvarsfull alkoholserving getts till krögare i Linköping. 100 % ren hårdträning syftar till att minska användningen av och tillgången på dopningspreparat på träningsanläggningar. 2023 var 22 träningsanläggningar i Linköping diplomerade i metoden, vilka fick ta del av utbildning och nätverksträffar tillsammans med kommunen Polismyndigheten, RF Sisu och Länsstyrelsen Östergötland. Under 2023 påbörjades även ett arbete med att starta upp samverkansmetoden Krogar mot knark, vilken handlar om att kommun, Polismyndigheten och krögare samverkar för att skapa en trygg och säker krogmiljö fri från narkotika.

Liksom föregående år har mätningar av narkotikarester i avloppsvattnet genomförts vid tre tillfällen under 2023. Mätningarna genomförs i samverkan med Länsstyrelsen Östergötland och övriga kommuner i länet. Nytt för 2023 var att även kristall och anabola androgena steroider mättes.

En viktig del av det förebyggande ANDTS-arbetet är tillsynsverksamheten av serveringstillstånd för alkohol, försäljningsställen för folköl, tobak och liknande produkter, samt tillsyn av rökfria miljöer. Tillsyn har genomförts under 2023, varav några har genomförts i samverkan med Polismyndigheten.

4.5.3 Vad har arbetet bidragit till?

Folkhälsan i Linköping och Östergötland

Det dagliga folkhälsoarbetet som sker ute i verksamheterna är en central del i att främja hälsa och förebygga ohälsa. Från nämndernas verksamhetsberättelser 2023 rapporteras som visats ovan flera olika aktiviteter som på olika sätt skapar bättre förutsättningar för god folkhälsa.

Att mäta effekter av pågående arbete är svårt men vi vet utifrån statistik och forskning att det fortsatt kommer att finnas flera olika folkhälsoutmaningar kommande år. Bland dessa utmärker sig psykisk ohälsa, ohälsosamma levnadsvanor och ökande skillnader i hälsa.

Psykisk ohälsa har under flera år ökat bland unga och här utmärker sig fortsatt ojämlikheten i hälsa mellan unga killar⁹ och tjejer där unga killar som skattar sin hälsa som bra, är fler än andelen unga tjejer som gör detsamma. Ungas tjejer har tydligare större besvär av daglig oro och ångest samt sämre upplevd självkänsla.

Denna utmaning kvarstår även i vuxen ålder vilket syns i *Hälsa på lika villkors* resultat som visar att 19% av kvinnor har lågt psykiskt välbefinnande medan det för männen är 13 %.

Utvecklingen när det gäller hälsosamma levnadsvanor är också en utmaning som behöver adresseras såväl när det gäller fysisk aktivitet som kostvanor.

⁹ Andelen killar som svarar att deras hälsa är mycket bra/ bra i Ungdomsenkäten "Om mig" var 2023 86% i åk 8 och 78% i åk 2 på gymnasiet medan det för unga tjejer var 66 % i åk 8 samt 65% i åk 2 på gymnasiet.

Hälsa på lika villkor visar dock att utvecklingen av självskattad hälsa har en positiv trend, men inte för alla. Det finns fortfarande tydliga och ofta ökande skillnader i hälsa mellan människor med olika livsvillkor, särskilt utifrån ekonomisk situation och utbildningsnivå.

Det är de ökande skillnaderna i hälsa som är den största utmaningen som Linköpings kommun står inför framöver. Att arbeta för att motverka de ökande skillnaderna i hälsa på ett strukturerat, långsiktigt och hållbart sätt över tid är därför en viktig fråga som behöver utvecklas och prioriteras. Extra viktigt blir också samverkan och samsyn mellan förvaltningarna. Det samlade arbetet mot segregation är en viktig del i att motverka den negativa utvecklingen men även arbetssätt inom Nära vård och andra satsningar på hälsofrämjande arbetssätt.

Förebyggande arbete mot alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS)

Folkhälsomyndighetens webbaserade verktyg Folkhälsodata presenterar statistik över hälsans bestämningsfaktorer och hälsoutfall. Uppgifter i verktyget gör bland annat gällande att Linköping når målsättningen för Tobacco Endgame då den dagliga tobaksrökningen uppgick till 4,9 % (2020). Riskkonsumtionen av alkohol har minskat något, och under åren 2017 - 2020 har även användningen av narkotika minskat.

Genom ungdomsenkäten Om mig kartläggs hälsoutveckling och skillnader i hälsa och behov bland ungdomar i Östergötland. Om mig genomförs årligen i årskurs 8 på grundskolan och år 2 på gymnasiet och är ett samarbete mellan länets kommuner, Region Östergötland och Länsstyrelsen Östergötland. I resultat från 2023 års enkät framkommer bland annat att bruket av snus ökar, och då framförallt bland unga tjejer. Enligt ungdomarna själva beror det på att vitt nikotinsnus upplevs som fräscht, tilltalande och modernt. 2023 ställdes för första gången frågor om e-cigarett/vejp. Ungdomarnas svar visar att dessa fått stort genomslag. I Linköping har över hälften av pojkarna och flickorna på gymnasiet provat e-cigarett, samt cirka 30 % av flickorna och cirka 20 % av pojkarna i årskurs åtta.

Andelen gymnasieelever som dricker alkohol har minskat mellan 2014 och 2023. Bland ungdomar i årskurs åtta är minskningen inte lika markant. 2023 uppger 9 % av flickorna och 4 % av pojkarna i årskurs åtta att de druckit sig berusade av alkohol, medan 50 % av vardera kön i gymnasiets år två att de druckit sig berusade av alkohol. Sedan 2014 har i genomsnitt var femte elev på gymnasiet på länsnivå någon gång blivit erbjuden att prova narkotika. De som angett att de faktiskt har provat, en eller flera gånger, är betydligt färre. I Linköping har 2 % av flickorna och 2 % av pojkarna i årskurs åtta använt narkotika, och på gymnasiets år två har 6 % av flickorna och 9 % av pojkarna använt narkotika.

Mätningarna av spår av narkotika och dopningsmedel i avloppsvattnet har bidragit till kunskap om omfattningen av användningen på befolkningsnivå. I 2023 års mätningar framkommer att cannabis är den narkotika som är vanligast förekommande, men har minskat något sedan 2022. I Linköping har även Tramadol minskat något mellan 2022 och 2023, medan kokain och amfetamin ökat marginellt. Spår av kristall och dopningspreparatet anabola androgena steroider hittades också i Linköpings avloppsvatten vid 2023 års mätningar.

4.6 Hbtqi+

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 3 - God hälsa och välbefinnande
- 4 - God utbildning för alla
- 10 - Minskad ojämlikhet
- 16 - Fredliga och inkluderande samhällen.

Området berör främst följande kommunövergripande mål:

- Stark gemenskap och människor i arbete
- Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv
- Hållbar verksamhetsutveckling
- Attraktiv arbetsgivare.

4.6.1 Hur styrs arbetet?

Under hösten 2018 och våren 2019 genomfördes en kartläggning av aktiviteter, insatser och policydokument med koppling till hbtqi+ som riktar sig till kommuninvånare. Syftet var att göra en behovsanalys som ger förståelse och kunskap om utvecklingsbehoven.

Kartläggningen slog fast att rättighetsperspektivet hbtqi+ behöver lyftas och samordnas utifrån ett kommunövergripande perspektiv, där kompetensutvecklingsinsatser och synliggörande av gruppen hbtqi+ i styrdokument är två satsningar som skulle behöva göras. 2020 och 2021 antogs Riktlinjer för jämställdhet i Linköpings kommun liksom tillämpningsanvisningar för jämställdhet som båda har en transinkluderande definition av jämställdhet som möjliggör ett utvecklat transinkluderande arbetssätt i kommunens jämställdhetsanalyser. Ett kunskapsunderlag för hur arbetet ska tillämpas liksom kompetenshöjande insatser i kommunen har också påbörjats. Inkluderingsarbete för att främja hbtqi+-personers rättigheter och möjligheter är också en del i kommunens rättighetsbaserade arbetssätt.

Kommunens arbete med att främja mänskliga rättigheter för hbtqi+-personer (homosexuella, bisexuella, transpersoner, personer med queera uttryck och identiteter och intersexpersoner) har utgångspunkt från flera lagstiftningar, där främst Skollagen och Diskrimineringslagen kan nämnas. Genom skolans värdegrunds- och likabehandlingsarbete får eleverna i Linköpings kommunala skolor kunskap om mänskliga rättigheter, jämställdhet, barnkonventionen och de grundläggande värden som vårt demokratiska samhälle vilar på. Värdegrundsarbetet ska genomsyra skolans dagliga arbete och integreras i flera ämnen.

Hbtqi+-personer är en särskilt utsatt grupp när det gäller hedersrelaterat våld och förtryck. Linköpings kommun samarbetar med Länsstyrelsen Östergötland, som har ett regeringsuppdrag som bland annat innefattar att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja eller utsätts för hedersrelaterade brott.

4.6.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

För att främja mänskliga rättigheter och inkludering är kompetensutveckling av personal i kommunens verksamheter viktig. Exempel på det är att kommunens fritidsverksamhet är hbtqi-certifierad samt att det finns en arbetsgrupp inom Kultur- och fritidsförvaltningen som kontinuerligt arbetar med RFSLs hbtqi-certifiering. I februari 2024 hbtqi-certifierades också stadsbibliotekets verksamheter, efter att all personal under 2023 utbildats av RFSL i normer och hbtqi-personers livsvillkor, samt förhållningssätt för ett inkluderande bemötande. En handlingsplan för stadsbibliotekens kommande tre verksamhetsår har tagits fram. Stadsbibliotekets vision är att alla människor syns, respekteras och bemöts professionellt på Linköpings Stadsbibliotek, att personalen är medvetna och trygga i sin roll och vågar ta ut svängarna liksom är i normkreativ framkant. Visionen är också att möjliggöra att varje människa får vara precis den hen är.

Som en utveckling av den digitala hbtqia-utbildning som var riktad till förskolan och skolan har en bred utökad e-utbildning tagits fram under 2023. Utbildningen riktar sig till medarbetare i kommunen och målet med utbildningen är att öka kompetensen om hbtqi+ och främja inkludering. Utbildningen består av en grundutbildning som innehåller tre delar: begrepp, normer och minoritetsstress. Därtill finns tre påbyggnadsmoduler för medarbetare inriktade på olika målgrupper: Barn och unga, vuxna och äldre.

En viktig verksamhet i kommunen för unga hbtqi+-personer mellan 12-19 år är mötesplatsen Liquid, som också deltar i ett nationellt nätverk för erfarenhetsutbyte och utveckling av gemensamma aktiviteter med andra ungdomsverksamheter för hbtqi+-personer.

En kompetensutvecklingsinsats för medarbetare i kommunen är det regionala projektet Vinna-vinna, med flera engagerade kommuner i regionen, som syftar till att öka kunskaper om och förståelse för mångfald, jämställdhet och tillgänglighet hos medarbetare.

En samarbetspartner för kommunen sedan många år gällande utvecklingsarbetet kopplat till hbtqi+-personers rättigheter är RFSL Linköping. Samarbetet tar sig uttryck framför allt genom RFSLs arrangemang Linköping Pride där folkbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser varvas med mötesplatser för rättighetsdiskussioner och folkfest. Under Linköping Pride 2023 var Linköpings stadsbibliotek med och arrangerade Pride House tillsammans med RFSL, Transammans och Lesbisk makt. Ungdomsverksamheten Liquid arrangerade också en nykter fest för unga hbtqi+-personer som besöktes av 150 personer. Linköpings kommun deltog också i paraden.

4.7 Jämställdhet

Området kopplar främst an till de globala målen nummer:

- 3 - God hälsa och välbefinnande
- 4 - God utbildning för alla
- 5 - Jämställdhet
- 10 - Minskad ojämlikhet

- 16 - Fredliga och inkluderande samhällen.

Området berör huvudsakligen de kommunala målen:

- Stark gemenskap och människor i arbete
- Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv
- Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum
- Hållbar verksamhetsutveckling
- Attraktiv arbetsgivare

4.7.1 Hur styrs arbetet?

2020 antog kommunstyrelsen *Riktlinjer för jämställdhet* med utgångspunkt i CEMR-deklarationen och de nationella jämställdhetspolitiska målen. 2021 antogs tillämpningsanvisningar för jämställdhetsanalys som anger när, hur och i vilka sammanhang som jämställdhetsanalyser ska genomföras i kommunens verksamheter. Vartannat år tas också ett kommunövergripande jämställdhetsboksutdrag fram, vars syfte är att belysa eventuell snedfördelning utifrån kön vad gäller deltagande och resursutnyttjande mellan könen inom olika delar av kommunens verksamheter. Jämställdhetsboksutdraget innefattar också jämställdhetsutmaningar som identifieras i kommunens förvaltningar, vilka utgör utgångspunkt för förvaltningarnas fortsatta jämställdhetsarbete. Områden som jämställdhetsutmaningarna berör är inom exempelvis psykisk ohälsa, fysisk aktivitet, våld, sjukfrånvaro och utveckling av interna processer och metoder.

Sedan tidigare finns också en e-utbildning för jämställdhetsintegreringsarbete riktad till kommunens medarbetare. Riktlinjerna, tillämpningsanvisningarna, jämställdhetsboksutdraget och e-utbildningen utgör tillsammans en plattform av stödmaterial för riktning, kompetensutveckling och arbetsmetoder för att utveckla jämställdhetsarbetet i kommunen. På respektive förvaltning finns kontaktpersoner med ansvar för att driva och implementera arbetet, vilket på övergripande plan samordnas av Hållbarhetsenheten.

Målsättningar och direktiv kopplat till jämställdhet förekommer också i andra styrdokument som till exempel kommunens idrottspolitiska program, Aktiv hela livet, som består av tre bärande delar där jämställdhet är en av dessa. Programmet har legat till grund för flera förändringar, bland annat i bidragssystemet.

4.7.2 Exempel på insatser som genomförts i koncernen

Tekniska verkens mångfalds- och likabehandlingsstrategi, som grundar sig i diskrimineringslagen och företagets värdegrund, styr och stöttar i arbetet med dessa frågor. Arbetet sker bland annat genom en mångfalds- och likabehandlingskommitté bestående av medlemmar från olika delar av koncernen. Kommittén arbetar till exempel med att uppmärksamma temadagar, anordna föreläsningar eller webinarier samt utse koncernens årliga mångfalds- och likabehandlingsambassadör. Under året har Tekniska verkens alla

avdelningar kvartalsvis diskuterat mångfaldsfrågor inom konceptet "15 minutes of your time", där ämnen som diskriminering, funktionsnedsättning, hövlighet, kön eller ålder diskuteras.

Skillnader i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män som är anställda i Linköpings kommun har uppmärksammats under många år. Verksamhetsstöd och service har definierat detta som förvaltningens jämställdhetsutmaning och påbörjat en analys under hösten. Sjukfrånvaron har minskat men kvinnors sjukfrånvaro ligger fortsatt högt totalt sett över förvaltningen vilket kräver fortsatt arbete med att utreda bakomliggande orsaker och komma med förslag på åtgärder. Insatser för att stärka chefer i arbetet med rehabilitering har genomförts och aktualisering och kunskapshöjande insatser gällande klimakteriebesvär har uppskattats hos chefer och medarbetare.

Kultur- och fritidsförvaltningen har valt att fokusera särskilt på att främja fysisk aktivitet för fler unga i rörelse, med fokus på flickor i socioekonomisk utsatthet och har utifrån det definierat detta som sin jämställdhetsutmaning för 2023-2024. Förvaltningen har ett riktat bidrag för ändamålet och ett samarbetsavtal med fokus på flickor idrottande i socioekonomiskt utsatta områden har tecknats med föreningslivet.

4.8 Levande landsbygd och en sammanhållen kommun

Området kopplar främst an till det globala målet nummer

- 11 - "Hållbara städer och samhällen"

Området berör främst de kommunövergripande målen:

- Ökad trygghet, säkerhet och minskad segregation
- En ledande kommun i miljö- och klimatarbetet
- Ett växande Linköping med ett starkt näringsliv och fler i jobb
- Valfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

4.8.1 Agenda 2030 och landsbygdsutveckling

Ur ett hållbarhetsperspektiv sätts utveckling på landsbygden i relation till stadsutveckling, då det gäller jämlika förutsättningar. Temat skär genom ett stort antal av de globala målen inom Agenda 2030 och kan sammanfattas i mål nummer 11; "Hållbara städer och samhällen" under delmålet "främja nationell och regional utvecklingsplanering". Där finns följande programförklaring:

"Främja positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att stärka den nationella och regionala utvecklingsplaneringen".

(Agenda 2030)

4.8.2 Hur styrs arbetet?

Det övergripande styrdokumentet i kommunen, vad gäller landsbygdsutveckling, är Linköpings kommuns landsbygdstrategi¹⁰. Där kungörs strävan att skapa en helhet mellan stad och land:

"Målet är att skapa en sammanhållen kommun med framtidstro och delaktighet, där invånarna har möjlighet att påverka och bidra till Linköpings utveckling oavsett var man bor i kommunen. Både stad och land ska ses som en helhet med bra förutsättningar för företagande, möjligheter till en rik fritid, attraktiva boendialternativ, lättillgänglig offentlig service samt kommunens höga miljö- och klimatambitioner".

(Linköpings kommuns landsbygdstrategi)

¹⁰ Linköpings kommun (2013). *Linköpings kommuns landsbygdstrategi*. Kommunledningsförvaltningen. Antagen av KF 2013-03-26. Aktualitetsprövad 2018. Antagen av KF 2018-06-19.

Det främsta styrdokumentet för att omsätta landsbygdsstrategin till samhällsplanering är *Översiktsplan för landsbygden och småorterna*¹¹.

Övriga verktyg för att styra utvecklingen vad gäller landsbygdsutveckling är Linköpings kommuns serviceplan för landsbygden, vilken är en handlingsplan till landsbygdsstrategin¹². Syftet med serviceplanen är "att säkerställa långsiktig utveckling, främja och initiera insatser, som positivt påverkar tillgänglighet till kommersiell service på landsbygden vad gäller dagligvaror, drivmedel, kontanthantering och vissa övriga tilläggstjänster."

Detta görs genom att bland annat peka ut särskilt prioriterade servicenoder på landsbygden.

4.8.3 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Att bygga och bo på landsbygden

I uppföljningen av Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhetsplan 2023 återfinns det övergripande nämndmålet; God beredskap för en hög byggtakt. De båda berörda nämndera Bygg- och miljönämnden samt Samhällsbyggnadsnämnden uppger bl a att flera detaljplaner har startats i linje med det strategiska utvecklingsuppdraget för fler småhus, t.ex. i Ekången och Edsberga. Prioriteringen av småhus under senare år har lett till att det i planreserven finns möjlighet för byggnation av 600 småhus.

Bygg- och miljönämnden rapporterar i anslutning till samma strategiska uppdrag att "en ny arbetsmetodik arbetats fram och är nu införd i linjeverksamhet för att kunna omhänderta större förfrågningar om byggnation av småhus i förhandsbesked, utan krav på detaljplan. Detta har gett effekten att flertalet större projekt har kunnat prövas direkt i förhandsbesked, vilket i sin tur innebär tidsbesparingar för kunder samt för förvaltningens detaljplanering."

En hållbar miljö på landsbygden

Samhällsbyggnadsnämnden rapporterar att man under 2023 arbetat med uppdatering av naturvårdsprogram och tillhörande handlingsplan samt att värdefulla naturmiljöer på land och i vatten har inventerats under 2021-2023. Katalogen nås via kommunens webbsida.

Nämnden rapporterar även att en policy för pollinering har tagits fram liksom en handbok för pollinering med syfte att sprida kunskap om pollinering till allmänhet och andra som på olika sätt kan påverka frågan.

Våren och sommaren 2023 har inneburit intensivt arbete med bekämpning av skogsområden angripna av granbarkborren samt återplantering på avverkade ytor. Arbetet

¹¹ Linköpings kommun (2014). *Översiktsplan för landsbygden och småorterna*. Miljö- o samhällsbyggnadsförvaltningen. Antagen av kommunfullmäktige i juni 2014. Aktualitetsprövades 2020.

¹² Linköpings kommun (2022). www.linkoping.se/globalassets/gemensamt/regler-och-styrande-dokument/handlingsplan/serviceplan-for-landsbygden-i-linkopings-kommun.pdf?49f5df Kommunledningsförvaltningen. Antagen av Kommunstyrelsen, 2022-04-20.

har kunnat bedrivas i stor omfattning, framför allt under sommaren. Arbetet leder på sikt till ett mer robust skogsbestånd.

Likvärdig utbildning

Som en konsekvens av de övergripande styrdokumenterna i kommunen inom landsbygdsutveckling står det i Barn- och ungdomsnämndens Lokalförsörjningsplan 2021-2030 att "F-6 skolor ska lokaliseras med hänsyn till yngre barns behov av skola och fritidshem nära hemmet."

I uppföljningen av lokalförsörjningsplanen 2023 redovisas en avvikelse från det övergripande målet. Det redovisas att konflikt inom övergripande mål har varit oundvikligt då det inte är möjligt att alltid erbjuda förskola/skola i nära anslutning till hemmet och samtidigt ha ett effektivt lokalutnyttjande och en kostnadseffektiv lokalförsörjning.

2023 har präglats av förskole- och grundskolenedläggningar. I Linköpings omland har förändringarna enligt beslutet om nedläggningar inneburit avveckling av skolan i Rappestad från höstterminen 2024. På Rappestad skola gick 67 elever från förskoleklass till årskurs 3 under 2023. Skolan har en kapacitet på 112 platser. Under 2023 beslutades även att Ulrika skola från och med höstterminen 2023 ska omfatta årskurserna 1-3 samt förskoleklass. Tidigare omfattade Ulrika skola årskurserna 1-6 samt förskoleklass. Förändringen i Ulrika skola har föregåtts av en utredning som fokuserat på utbildningskvalitet utifrån skolans uppdrag, förutsättningar för undervisning, resultat och skolskjuts. Slutsatsen av utredningen visar att det är mest gynnsamt för eleverna i Ulrika att undervisas på Nykils skola i årskurserna 4-6. I utredningen har elever, vårdnadshavare och medarbetare fått delge sina synpunkter och erfarenheter angående de olika alternativen.

Även Ljungs skolas lokaler avvecklas hösten 2023. Ljungs skolas lokaler var en del av Ljungsbro skola. Elever i förskoleklass och årskurs 1 på Ljungsbro skola hade sin undervisning under skoltid förlagd i lokaler på Ljungs skola. Eleverna skjutsades därefter till Ljungsbro skola för undervisning i fritidshem.

Enligt beslutet om nedläggningar från 2023 har man även beslutat nedläggningar av en förskola i Sturefors och en i Slaka från och med höstterminen 2024. Alla barn i dessa förskolor ska placeras på närliggande förskolor.

I verksamhetsberättelsen beskrivs även utmaningar med att rekrytera personal inom både skolverksamheten såväl som inom elevhälsans verksamhet. Sedan tidigare är detta känt som en större utmaning för verksamheterna på landsbygderna.

Likvärdig tillgång till kultur och idrott

I kultur- och fritidsförvaltningens verksamhetsberättelse för 2023 kan man notera under året har flera anläggningsprojekt varit föremål för utredning och projektering, exempelvis nytt motionsspår i Ekängen, nya konstgräsplan i Lingham samt ny naturgräsplan i Ekängen. Under våren färdigställdes även en ny servicebyggnad i Ekängen.

Under nämndmålet "Ett mångfasetterat kultur-, fritids- och idrottsliv" lyfter man fram en avvikelse i samband med nämndspecifika utvecklingsuppdraget "att utreda hur Kulturskolan ska bli mer närvarande och tillgänglig för barn och unga i hela Linköpings kommun, på landsbygd i stadsdelar och tätorter." En kartläggning som genomfördes 2019 visade att Kulturskolans verksamhet var verksam i samtliga geografiska områden i Linköping. Ett fortsatt arbete med utvecklingsuppdraget sker inom ramen för nämndens arbete med landsbygdsutveckling. Uppdraget planeras vara klart kvartal 1 2024.

Samhällsbyggnadsnämnden skriver i sin verksamhetsberättelse för 2023 att det utökade ansvaret kring friluftsliv har under första kvartalet av 2023 inneburit intensivt arbete för att kunna öppna alla kommunala friluftsbad i mitten av maj. Verksamheten har fungerat väl under sommaren och många lärdomar dragits som kommer att förbättra kvaliteten ytterligare på kommunala badplatser framöver.

Likvärdiga arbetsmarknadsinsatser

Arbetsmarknadsnämnden prioriterar landsbygden bland annat genom att utveckla kommunens e-tjänster kopplat till arbetsmarknadsinsatser och information om ekonomiskt bistånd. Mellan 2022 och 2023 har antalet e-ansökningar ökat.

I verksamhetsberättelsen sker dock inte någon särredovisning av insatser för landsbygd.

Likvärdig tillgång till hemtjänst och äldreomsorg

Äldrenämnden har tidigare beslutat att generellt ställa om vården och omsorgen så att mer sådan kan utföras i hemmet. Detta för att skapa förutsättningar för längre kvarboende och självständighet för den enskilde. I verksamhetsberättelsen för 2023 rapporteras att arbetet med omställningen till framtidens vård i hemmet har varit i fokus, vilket inkluderar samordning av olika vårdtjänster och stärkande av förebyggande insatser genom träffpunkter och social samvaro.

Näringsliv och kommersiell service

Utanför Ljungsbro finns Vreta Kluster, ett innovations-och utvecklingscentrum för grön forskning, utveckling, teknik och affärer. Kommunen stödjer aktivt verksamheten med 1 500 000 kr per år.

Kommunen är medlem/aktivt part inom föreningen LEADER Folkungaland¹³, dit föreningar, företag och organisationer kan vända sig för att söka medel till olika utvecklingsprojekt. Kommunen beslutade under året att fortsätta vara medlem i LEADER Folkungaland även under programperioden 2023-2027.

¹³ LEADER Folkungaland är en ideell förening i Östergötland. De kommuner som är medlemmar är Finspång, Linköping, Mjölby, Motala, Vadstena, Åtvidaberg och den västra delen av Norrköping. Folkungaland är ett av 48 leaderområden i Sverige och dryga 2000 liknande grupper i hela Europa. Folkungaland finansieras av deltagande kommunerna och Europeiska Jordbruksfonden.

Kommunen ger stöd till kommersiell service på landsbygden. 2022 fattade kommunstyrelsen beslut om en ny serviceplan för landsbygden. I serviceplanen utpekades fem servicenoder som ska prioriteras och där det föreligger synnerliga skäl för kommunalt och statligt stöd.

Näringsliv- och tillväxtsstaben har kontinuerligt möten/mejl- och telefonkontakter med företagare och företagarföreningar på landsbygden inom den ordinarie funktionen "Företagsservice". Staben har fortsatt, vid behov, deltagit vid samverkansmöten med kommunens miljökontor, tillsammans med länsstyrelsen, rådgivande företag, LRF och förtroendevalda lantbrukare, för att utvärdera och utveckla tillstånds- och tillsynsarbete gentemot de gröna näringarna.

Offentlig service på landsbygden

En uttalad strategi för att förbättra tillgången till offentlig service är att arbeta med utveckling och digitalisering av kommunens medborgartjänster. Kommunledningsförvaltningen har i detta syfte påbörjat projektet "Mitt Linköping". Genomförandet av "Mitt Linköping" ska skapa förutsättningar för enhetliga digitala invånar- och företagstjänster. Med en aktiv utveckling av en kanalstrategi kommer Linköpings kommun successivt att genom digitalisering förflytta tjänster/kontakter från manuell hantering till digital hantering och här kommer också en klar möjlighet till att öka tillgängligheten mot ett 24/7 koncept.

Besöksnäring på landsbygden

Visit Linköping anger att 2023 är det första året sedan 2019 som bolaget inte påverkats av pandemirestriktioner eller de postpandemieffekter som uppstod direkt efter pandemin.

I början av december lanserades en ny webbplats för destinationen och bolaget. Den nya webbplatsen har stort fokus på tillgänglighet och har helt ny design, inspirerande innehåll och bra synlighet i sökmotorer.

Bredbandsutbyggnad

I Tekniska Verkens hållbarhetsredovisning för 2023 står att koncernens fiberutbyggnad på landsbygden har fortsatt och är nu i sitt slutskede. I måluppfylleserapporten för 2023 står att Tekniska Verkens dotterbolag Utsikt Bredband AB fortsatt utbyggnaden av bredband via fiber i glesbebyggda områden. 2 300 hushåll anslöts sig under året, varav 300 på landsbygden i Mjölby och Linköping

Regeringens vision är att alla i Sverige bör vara helt uppkopplade år 2025. Till 2020 fanns ett nationellt delmål som innebar att 95 procent av alla hushåll och företag borde ha tillgång till bredband. I Linköpings kommun har detta mål uppfyllts (96,3 procent).

Erbjudanden till efteranslutning av bredband i redan utbyggda områden är en viktig åtgärd för att öka utbyggnaden. Under 2023 erbjöds 1500 hushåll fiberanslutning i förtätning på landsbygderna.

Utsikt bredband AB rapporterar att Linköpings kommun enligt en årlig rapport från Post- och telestyrelsen från mars 2023, har bra bredbandstäckning och ligger i framkant i landet.

4.8.4 Vad har arbetet bidragit till?

Övergripande

Nämndernas och förvaltningarnas verksamhet och resultat beskrivs inte uppdelat för staden respektive för landsbygden. Det gör det svårt att värdera i vilken grad verksamheterna bidrar till de kommunövergripande målen för området.

En hållbar miljö på landsbygden

Arbete med revidering av naturvårdsprogrammet samt tillhörande handlingsplan för de kommande fem åren inklusive den omfattande objektkatalogen för alla kommunens värdefulla naturområden pågår. Arbetet kommer att färdigställas först under 2024. Arbetet gynnar direkt eller indirekt den ekologiska hållbarheten och har stor inverkan på landsbygderna.

Att bygga och bo på landsbygden

I samhällsbyggnadsnämndens verksamhetsberättelse 2023 bedöms att nämndmålet God beredskap för en hög byggtakt har uppfyllts. Bedömningen baseras på genomförandegraden av aktiviteter, nämndindikatorer, samt nämndens sammantagna portfölj för detaljplaner för 2023 som innehåller planering av sammantaget ca 7500 bostäder. Dessutom finns en planreserv med drygt 6900 bostäder i färdiga detaljplaner.

För Linköpings omland (utanför staden) har följande resultat uppnåtts:

- Detaljplan för ett bostadsområde med ca 330 bostäder, skola, förskola och idrottshall i Linhem har antagits.
- Planering för att tillskapa ny verksamhetsmark har intensifierats och arbete med detaljplan för nytt verksamhetsområde i Distorp har påbörjats..

Likvärdig tillgång till kultur och idrott

Utifrån underlag från Kultur- och fritidsnämnden framgår följande status gällande planerade idrottsanläggningar:

- Servicebyggnaden i Ekängen har tagits i drift under 2023.
- Livsmedelsbutiker i samtliga fem prioriterade servicenoder på landsbygden ansökte om att bli biblioteksombud med start från 2024.

Näringsliv och kommersiell service

Kommunstyrelsen beslutade om nya reviderade regler för kommunalt stöd till prioriterade servicenoder på landsbygden. Revideringen innebär bland annat ökning av stödet för servicetjänst 1 "Grundläggande kommersiell service i form av dagligvaror" samt införande av servicetjänst 4 "Biblioteksombud". Den beslutade ökningen av det maximala stödet för servicetjänst 1 enligt reglerna för kommunalt stöd till prioriterade servicenoder möjliggör i

ännu större grad för servicepunkterna att investera i sådant som stärker, utökar och utvecklar befintlig service. Införandet av servicetjänst 4 utökar serviceutbudet i noderna och med det stärks servicenodernas strategiska roll.

4.9 Nationella minoriteter

Området kopplar i första hand till det globala målet:

- 16 - Fredliga och inkluderande samhällen.

Området berör främst de kommunövergripande målen:

- Stark gemenskap och människor i arbete
- Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv.

4.9.1 Hur styrs arbetet?

Linköpings kommun antog Riktlinjer för Linköpings kommuns arbete med nationella minoriteters rättigheter 2020. Riktlinjerna berör samtliga fem nationella minoriteter och utgår från den gällande lagstiftningens krav på insatser inom områdena Inflytande och delaktighet, Information och myndighetskontakt, Språk och kultur samt Äldreomsorg.

4.9.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Under 2023 har insatser har följande insatser genomförts kopplade till nationella minoriteters rättigheter:

- Bred annonsering om möjlighet att anmäla önskemål om samråd.
- Samråd har genomförts med den samiska minoriteten.
- Uppmärksammande av högtidsdagar. Under 2023 har uppmärksammandet bestått i flaggning och nyhet på webben. Gällande den samiska minoriteten genomfördes även flagghissning och tal från borgmästaren vid Stora torget, följt av samråd.
- Biblioteken har fortsatt lyfta fram böcker osv på minoritetsspråk.
- Kommunens tjänstepersoner har deltagit i regionalt samråd med nationella minoriteter, anordnat av Länsstyrelsen Östergötland.
- Översättning av texter på finska på linkoping.se har setts över och kompletterats.
- Ordinarie uppdrag inom exempelvis Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen, framför allt gällande arbetet med att tillgodose behov av modersmåls lärare.

4.9.3 Vad har arbetet bidragit till?

Under 2023 har den samiska minoriteten anmält intresse för att genomföra samråd, men motsvarande uttalade intresse har inte inkommit från övriga minoriteter trots annonsering respektive medverkan i regionalt samråd.

Framöver fortsätter arbetet med att, i relevanta sammanhang, lyfta möjligheten till samråd.

4.10 Samverkan med civilsamhället

Området kopplar främst an till det globala målet nummer:

- 16 - Fredliga och inkluderande samhällen

Området berör huvudsakligen de kommunala målen:

- Stark gemenskap och människor i arbete
- Ett Linköping med rikt kultur-, fritids- och idrottsliv
- Valfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum.

4.10.1 Hur ser styrningen av arbetet ut?

Samverkan med civilsamhället i Linköpings kommun sker på många olika sätt inom kommunens nämnder och förvaltningar, där den största samverkan finns inom Kultur- och fritidsnämnden, Social- och omsorgsnämnden och Äldrenämnden. De flesta nämnder delar ut någon form av föreningsbidrag och har även ytterligare samverkansformer.

Övergripande strukturer/ramar för kommunens samverkan med civilsamhället är *Program för kommunens samverkan med den idéburna sektorn* och *Överenskommelse mellan den idéburna sektorn och Linköpings kommun*.

Överenskommelsen togs fram 2012 av kommunen och sektorn gemensamt och bygger textmässigt i stort på den nationella överenskommelsen med samma uppbyggnad kring olika principer för hur kommunen och sektorn har kommit överens om att samverkan bör ske. Syftet med överenskommelsen är:

- att stärka samverkan mellan kommunen och den idéburna sektorns organisationer för demokratisk förankring och vitalisering
- att stärka organisationernas självständighet och möjlighet att ge röst åt och bilda opinion för sina intressen
- att underlätta lokal utveckling i stadsdelar och kommundelar
- att utveckla möjligheterna för den idéburna sektorns organisationer att utgöra viktiga aktörer inom välfärdsutvecklingen

Under 2023 genomfördes en utvärdering av programmet och överenskommelsen som visade att kommunen generellt har ett gott samarbete med civilsamhällets aktörer och där IOP (idéburet offentligt partnerskap) lyftes fram som ett viktigt verktyg, men att den interna samordningen behöver förbättras. Förvaltningar och externa organisationer efterlyser ökad dialog, samordning, och inkludering av civilsamhällets expertis samt ett strategiskt arbete med volontärtjänster. Samverkan med civilsamhället anses avgörande för att effektivt adressera samhällsutmaningar, där både förväntningar på kommunen och civilsamhället betonas för att stärka framtidens arbete. Med utgångspunkt i utvärderingen har ett arbete pågått under 2023 med att revidera överenskommelsen och programmet. Arbetet fortsätter under 2024.

Med utgångspunkt i Programmet och Överenskommelsen antogs 2018 *Riktlinjer för samordning av initiativ från civilsamhället* av Kommunstyrelsen. Riktlinjerna reglerar hur det interna arbetet i kommunen gällande samverkan med civilsamhället ska bedrivas. De frågor som förväntas avhandlas i nätverket är förfrågningar och initiativ från civilsamhället:

- som är av förvaltningsövergripande karaktär,
- där det är otydligt hos vilken förvaltning frågan bäst bör hanteras
- där det är otydligt huruvida förfrågan gäller en kommunal angelägenhet
- vid förfrågningar som kan tjäna på att det finns en bredare kunskap/förankring i den kommunala organisationen

Under 2021 till 2023 har ett utredningsarbete med att ta fram ett förslag på hur samordningen av kommunens kontakter med civilsamhället skulle kunna utvecklas pågått. Beslut fattades i början av 2024 om att befintliga riktlinjer för samordning av initiativ från idéburen sektor implementeras genom det förvaltningsövergripande Nätverk för social hållbarhet, men kompletterat med en mer operativt inriktad arbetsgrupp som sinsemellan stämmer av hanteringen av de frågor från idéburna aktörer där det finns en osäkerhet kring vilken del av kommunen som är berörd.

Det nya arbetssättet som ska implementeras innebär:

- Att Kontakt Linköping fortsatt har funktionen att svara på enklare frågor och lotsa vidare till rätt funktion/person i kommunen.
- Att ett gemensamt administrativt system används för att administrera bland annat bidragsansökningar och föreningsregister.
- Att en kommunövergripande arbetsgrupp har en löpande kontakt om fördelning av inkommande förfrågningar från idéburen sektor gällande samverkan med kommunen.
- Att en gemensam samarbetsyta skapas, där arbetsgruppen löpande kan dela information om befintliga samarbeten liksom aktuella förfrågningar.

4.10.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Kultur- och fritidsnämnden har beslutat om en ny stödform som möjliggör för föreningar att söka bidrag för att arbeta med trygghetsskapande åtgärder i Ryd, Berga och Skäggetorp. Under 2023 har flertalet föreningar erhållit stöd inom ramen för bidraget.

Med hjälp av ekonomiskt stöd från Kultur- och fritidsnämnden och i samspel med de boende i området arbetar RF-SISU Östergötland med föreningsutveckling i Skäggetorp och Berga för att utveckla långsiktiga, stabila och hållbara föreningsstrukturer som kan stärka områdena och möjliggöra en trygg och meningsfull fritid.

Stångåstaden samarbetar med en rad föreningar och organisationer i Linköping med målet att erbjuda positiva aktiviteter och en meningsfull fritid för Linköpingsborna. Samarbete sker främst med föreningar inom idrottsrörelsen men också med föreningar med kulturell verksamhet och för samhället i övrigt positiv verksamhet, gärna med koppling till bolagets bostadsområden. Sommarkollon, hockeystipendier, Culture camp, fotbollsturneringar och fritidsgårdar är några exempel på samarbeten med föreningslivet.

5. Ekonomisk hållbarhet

Området kopplar främst an till det globala målet nummer:

- 3 - God hälsa och välbefinnande
- 6 - Rent vatten och sanitet för alla
- 11 - Hållbara städer och samhällen
- 15 - Ekosystem och biologisk mångfald

Området berör huvudsakligen de kommunala målen:

- Ett klimatsmart Linköping
- Ett företagsamt Linköping
- Hållbar ekonomi

Såväl kommunen, som kommunens medborgare, näringsliv och civilsamhälle, bidrar på olika sätt i arbetet för en ekonomiskt hållbar kommun. Ur ett finansiellt perspektiv arbetar kommunen inom flera områden för att säkerställa ekonomisk hållbarhet.

Definitionen av ett ekonomiskt hållbart Linköping är:

Ett ekonomiskt hållbart Linköping innebär ett samhälle där de ekonomiska resurserna används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, där företagsklimatet är gott och där invånarnas ekonomiska välfärd främjas bland annat genom goda möjligheter till utbildning, boende och arbete

(Linköpings kommuns hållbarhetspolicy)

Se även definitioner för cirkulär ekonomi och delningsekonomi under cirkulär resurshantering.

5.1 Hur arbetar Linköpings kommun med ekonomisk hållbarhet?

Som definitionen (ovan) av ett ekonomiskt hållbart Linköping anger, så är en viktig del av arbetet med ekonomisk hållbarhet att främja invånarnas ekonomiska välfärd genom goda möjligheter till bland annat boende. Stångåstaden är kommunens största hyresvärd, och utifrån att bolaget ser en risk att prisutvecklingen för att bygga nya bostäder ger för höga kostnader och därmed högre hyror än vad kunderna är beredda, eller kan, betala för sitt boende genomförs olika insatser. Bland annat sker kontinuerligt leverantörsdialoger för diskussioner kring hur samverkan kan ske för att bygga smartare både miljömässigt och ekonomiskt.

Det är också viktigt att kommunens ekonomi sköts noggrant för att säkerställa att kommunala kärnuppdrag inom exempelvis vård/omsorg, utbildning, vatten- och avloppsfrågor med mera kan utföras. Kommunens likviditet, det vill säga möjlighet att betala löpande verksamhetskostnader, bevakas löpande och säkerställs långsiktigt genom en väl tilltagen checkkredit, lånemöjligheter via certifikat och obligationer samt lån från Kommuninvest. Dessutom kan stora delar av kommunens placeringar på några få dagar omvandlas till likviditet.

5.2 Grönt ramverk

5.2.1 Hur ser styrningen av arbetet ut?

Linköpings kommun har satt upp ett grönt ramverk för att kunna låna pengar till kommunens och de kommunala bolagens investeringar. De flesta av koncernens nyinvesteringar är i fastigheter eller inom energibranschen och uppförs med höga miljökrav och klassas därför som gröna investeringar.

Det gröna ramverket ger förutsättningar att kunna låna så kallade gröna obligationer, vilket är ett slags lån där pengarna bara får användas till investeringar som är klassade som gröna enligt en särskild definition. Det innebär att de ska bidra till en hållbar utveckling med låg klimatpåverkan. För att en investering ska klassas som grön ska den stödja kommunens hållbarhetsmål och projektet bidra till minst ett av målen i EU:s taxonomiförordning för att kunna väljas som ett grönt projekt;

- Begränsning av klimatförändringar
- Anpassning till klimatförändringar
- Förebyggande av utsläpp
- Cirkulär ekonomi
- Hållbart nyttjande av vatten och marina resurser
- Rikt ekosystem.

Lån under det gröna ramverket förväntas öka efterfrågan på koncernens obligationer och därmed ha en positiv påverkan på finansieringskostnaden på lång sikt. Under 2022 har ramverket arbetats om och anpassats till 2021 års ICMA Green Bond Principles och dessutom så att investeringarna nu även ska bidra till att uppfylla EU:s taxonomi.

Kommunens placeringar präglas av långsiktighet. Placeringarna baseras på en strategi där avkastning på lång sikt optimeras utifrån en vald risknivå. Kommunens finansregler stödjer också mål om långsiktig hållbarhet då reglerna säkerställer en strukturerad finansverksamhet med kontroll på de olika finansiella risker som kommunen exponeras mot.

Finansreglernas hållbarhetskriterier kompletterar den finansiella riskhanteringen genom direktiv om att välja bort riskfyllda sektorer som till exempel fossila bränslen och andra kontroversiella verksamheter; produktion av exempelvis massförstörelsevapen, pornografi, tobak och annat.

5.2.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Enligt beskrivningen ovan så både lånar och placerar kommunen pengar. Av alla kommunens placeringar så är ungefär hälften placerade i en grön eller hållbar fond eller gröna obligationer.

På skuldsidan så har kommungruppen bland annat finansierat vindkraft i Värmland, kommunens nya simhall, flertalet förskolor, den centrala fastigheten Eddan och flera fastigheter i Ebbepark med grön finansiering som både har lägre marginaler och når fler investerare.

5.2.3 Vad har arbetet bidragit till?

Totalt har Linköpingsgruppen lånat 3 600 miljoner kronor i gröna obligationer varav Linköpings stadshus har lånat 500 mnkr, Stångåstadens andel är 1 750 miljoner kronor, Lejonfastigheter har gröna obligationer för 650 miljoner kr, Tekniska verken står för 200 miljoner kronor och kommunen har en grön obligation på 500 miljoner kronor.

Gröna projekt/investeringar är särskilt utvalda projekt som har till syfte att främja omställningen till en hållbar utveckling med låg klimatpåverkan.

5.3 Upphandling

5.3.1 Hur ser styrningen av arbetet ut?

Varje år köper Linköpings kommun in varor och tjänster för runt 4 miljarder kronor. Som en grund för arbetet finns en politiskt beslutad upphandlingspolicy och riktlinjer för upphandling. Kommunen arbetar för en miljö- och klimatomfattigt samt socialt hållbar utveckling genom bland annat kravställning vid upphandling.

5.3.2 Exempel på insatser som genomförts inom koncernen

Kommunstyrelsen har under 2022 haft ett strategiskt utvecklingsuppdrag att följa upp efterlevnaden av kommunens inköp- och upphandlingspolicy i syfte att motverka osund konkurrens. Uppdraget har genomförts i samarbete med Verksamhetsstöd och service (Upphandling och inköp) som kommer fortsätta arbetet för att säkerställa efterlevnaden. Ekobrottsmyndigheten har kontaktats i utbildningssyfte och en checklista för att upptäcka varningssignaler är under framtagande.

Samhällsbyggnadsnämnden har under 2022 bedrivit ett arbete med att införa nya upphandlingskrav på grund av justerad miljölagstiftning. Resultatet påverkar upphandling och uppföljning av entreprenader med avseende på koldioxidneutralitet. Under året har Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen även utökat upphandlingskraven gällande social hänsyn, där flera nya krav har tagits fram och implementerats i förvaltningens standarskrivningar. Detta har underlättat arbetet med att inkludera social hänsyn vid upphandlingar i syfte att bidra till ett mer hållbart samhälle.

Stångåstaden har under 2022 fortsatt att implementera de klimatkrav i entreprenadupphandlingar som har tagits fram tillsammans med Linköpings kommun och de kommunala bolagen i syfte att främja ett koldioxidneutralt Linköping. Bolaget har ett strategiskt mål att nyproduktioner ska miljöcertifieras enligt Miljöbyggnad Silver och under 2022 certifierades sju byggnader. Vid upphandling av entreprenader ställs krav på att

leverantörerna ska agera i enlighet med Stångåstadens hållbarhetspolicy, i vilken det anges att verksamheten ska bedrivas på ett etiskt och ansvarsfullt sätt.

Lejonfastigheter antog 2017 en ansvarskod för leverantörer som ligger till grund för arbetet för hållbara leverantörsled. Koden omfattar områden som miljö, arbetsmiljö, och antikorrupktion och bygger på FN:s allmänna förklaring om mänskliga rättigheter, FN:s Global Compact samt ILO:s kärnkonventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet. Ansvarskoden ligger till grund för alla upphandlingar och under 2022 har Lejonfastigheter genomfört 35 stycken. Kraven i upphandlingarna följs upp systematiskt via avtalsmöten och revisioner. Lejonfastigheter är medlemmar i föreningen Rättvist byggande som arbetar för att motverka oegentligheter vid byggprojekt. Föreningen arbetar med upphandlingskrav, avtalskrivning samt kontroller på byggarbetsplatserna för att säkerställa goda villkor och sund konkurrens.

Enligt beslut från 2020 ska all nybyggnation hos Lejonfastigheter projekteras för certifiering enligt Miljöbyggnad Silver. Under 2022 certifierades två fastigheter preliminärt och tre fastigheter anmäldes till certifiering.

Under 2022 har Tekniska verken arbetat med att förtydliga de hållbarhetskrav som gäller för alla upphandlingar. I de upphandlingar där det bedöms kunna förekomma risk för kränkning av mänskliga rättigheter eller brott mot arbetsrätten i leverantörsledet har Tekniska verken sett över vilka specifika hållbarhetskrav som kan ställas på leverantören. Under 2022 har det inte förekommit några korrupsionsärenden och inga kontrakt har brutits med leverantörer. Under 2022 har det genomförts åtta djupgående leverantörsuppföljningar för att se till så att leverantörerna uppfyller Tekniska verkens krav inom miljö, mänskliga rättigheter, arbetssätt och antikorrupktion.

5.3.3 Vad har arbetet bidragit till?

Det övergripande arbetet på central nivå har lett till utvecklade miljö- och energikrav i prioriterade upphandlingar.

Samhällsbyggnadsnämnden har ett nämndmål Hållbar upphandling som bedöms som uppnått för 2022. Arbetet med att förnya kraven inom både miljö och social hållbarhet bidrar till nämndens arbete att bidra till ett mer hållbart samhälle.